

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2024

Lucie Gartnerová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Gartnerová

Předsudky a stereotypy většinové společnosti
o bezdomovectví a lidech bez domova

Olomouc 2024

Mgr. Pavel Neumeister Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Předsudky a stereotypy většinové společnosti o bezdomovcích a lidech bez domova“ vypracovala samostatně a použila jen literaturu a zdroje informací uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci 15. 4. 2024

.....

Lucie Gartnerová

Poděkování

Velice děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Pavlu Neumeisterovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, čas a veškeré cenné rady i podněty, které mi byly přínosem při psaní této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům dotazníku, své rodině i blízkým za podporu a trpělivost při mém studiu.

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Gartnerová
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií, pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název bakalářské práce:	Předsudky a stereotypy většinové společnosti o bezdomovectví a lidech bez domova
Název bakalářské práce v angličtině:	Prejudices and stereotypes of the majority society about homelessness and people without homes.
Anotace bakalářské práce:	Tématem bakalářské práce jsou předsudky a stereotypy většinové společnosti o bezdomovectví a lidech bez domova. Práce je zaměřena na ověřování míry a rozšíření stereotypů a předsudků o bezdomovcích a lidech bez domova, které většinová společnost má a vytváří jako soubor atributů. Teoretická část se zabývá vymezením pojmu postoj, předsudky a stereotypy, fenoménem bezdomovectví, jeho formami a příčinami a také charakteristikou sociálních služeb, které jsou určeny osobám bez domova. Empirická část se zaměřuje pomocí kvantitativního výzkumu na ověřování pravdivosti předsudků a stereotypů v závislosti na pohlaví a sociální podmíněnosti respondentů.
Klíčová slova:	Předsudky, stereotypy, postoje, bezdomovectví, lidé bez domova, většinová společnost, kvantitativní výzkum
Anotace bakalářské práce v angličtině:	The topic of the bachelor's thesis is prejudices and stereotypes of the majority society about homelessness and people without homes. The thesis focuses on verifying the extent and prevalence of stereotypes and prejudices about the homeless and people without homes that the majority society holds and creates as a set of attributes. The theoretical part deals with defining the concepts of attitude, prejudices, and stereotypes, the phenomenon of homelessness, its forms and causes, as well as the characteristics of social services designed for homeless individuals. The empirical part focuses on using quantitative research to verify the truthfulness of prejudices and stereotypes based on the gender and social conditions of respondents.
Klíčová slova v angličtině:	Prejudices, stereotypes, attitudes, homelessness, homeless people, majority society, quantitative research
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Dotazník
Rozsah práce:	67 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

Úvod.....	7
A. Teoretická část.....	8
1. Postoj, předsudky a stereotypy	8
1.1 Vymezení pojmu postoj	8
1.1.1 Funkce postojů	9
1.2 Vymezení pojmu předsudky a stereotypy	10
2. Fenomén bezdomovectví	12
2.1 Vymezení pojmu bezdomovectví a bezdomovec.....	12
2.2 Formy bezdomovectví.....	14
2.3 Příčiny vedoucí k bezdomovectví	15
2.3.1 Nezaměstnanost.....	17
2.3.2 Závislost na návykových látkách	18
2.3.3 Rozpad rodinných vazeb a sociální izolace.....	19
2.3.4 Pobyt v ústavu či ve vězení	20
2.3.5 Psychické nemoci a potíže	21
2.3.6 Rozdílnost příčin u různých věkových kategorií.....	21
3. Charakteristika sociálních služeb v České republice dle zákona 108/2006 Sb.	23
3.1 Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách	23
3.2 Sociální služby pro osoby bez domova a práce s nimi.....	24
3.2.1 Nízkoprahová denní centra.....	26
3.2.2 Noclehárny	26
3.2.3 Azylové domy	27
4. Financování.....	29
4.1 Financování organizací	29
B. Empirická část / praktická.....	31
1. Výzkum.....	31

1.1 Cíl výzkumu	31
1.2 Metodologie výzkumu.....	31
1.3 Pilotáž.....	32
1.4 Výsledky šetření	33
1.4.1 Popis vzorku respondentů	33
1.4.2 Předsudky a stereotypy o bezdomovcích a lidech bez domova	40
1.5 Přehled postojů respondentů k jednotlivým výroky.....	58
1.6 Shrnutí	60
Závěr.....	61
Seznam použitých zdrojů	63
Seznam tabulek	65
Seznam grafů.....	66
Seznam příloh.....	67

Úvod

Bezdomovectví je velmi složitý sociální problém dotýkající se téměř všech zemí světa. Podstatou tohoto jevu je nepřítomnost domova, tyto lidé často nemají stálé a adekvátní bydlení a nacházejí se v nejistých životních podmínkách. Tento problém se dnes neobjevuje pouze ve velkých městech, ale stále častěji se s bezdomovci můžeme setkat i v malých obcích. Je to situace, která může postihnout kohokoli z nás, aniž bychom si to uvědomili a připustili. V mé bakalářské práci se proto zaměřím mimo jiné i na hlubší poznání příčin tohoto jevu.

Hlavním tématem bakalářské práce je upozornit na předsudky a stereotypy většinové společnosti o bezdomovcích a lidech bez domova. Bezdomovectví je jedním z problémů současné společnosti, a proto je důležité o něm hovořit a brát ho v potaz. Osob bez domova stále přibývá s narůstajícím počtem nezaměstnanosti a také drahoty dnešní doby na skupiny i jednotlivce, proto považuji za nezbytné se tímto tématem zabývat a ve společnosti o něm hovořit a vzbuzovat či přispívat tak k větší povědomosti veřejnosti o této problematice a podporovat empatii a porozumění vůči těmto jedincům.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou základních částí – teoretická a empirická část. V teoretické části práce se zaměříme na bezdomovectví jako sociální jev, typologii těchto jedinců, na spouštěcí faktory a příčiny, které vedou k bezdomovectví a dále také na organizace, které jsou jedincům ohroženým bezdomovectvím nápomocné a lze v nich vyhledat odbornou pomoc.

Empirická část bakalářské práce je založena na kvalitativním výzkumu, ve kterém pomocí dotazníkového šetření ověříme platnost převládajících předsudků majoritní společnosti o bezdomovcích a lidech bez domova. Cílem empirické části této bakalářské práce je verifikovat rozšířenost a míru předsudků a stereotypů o bezdomovcích a lidech bez domova, které většinová společnost má a vytváří jako soubor atributů.

A. Teoretická část

1. Postoj, předsudky a stereotypy

1.1 Vymezení pojmu postoj

V literatuře lze objevit k pojmu „postoj“ rozmanitá vysvětlení, která se odlišují především podle individuálního pohledu jednotlivých autorů. Někteří ve svých definicích poukazují na vícesložkovost postoje, to znamená, že se tyto postojové struktury skládají nejen z hodnocení a emočních pocitů, ale také z preferovaných způsobů jednání vůči objektu postoje.

Autor publikace O předsudcích uvádí, že slovo postoj je často užívaným pojmem v oblasti sociální psychologie. Toto hojné užívání má mnoho vysvětlení. Jde o pojem, který není omezen pouze na jednu psychologickou školu nebo směr, navíc je přesně definovaný a široce používaný. V kontextu tohoto pojetí je možné neohraničeně diskutovat o tom, jak vztahy s vlivy dědičnosti a prostředí mohou ovlivňovat formování postojů u jednotlivců (Novák, 2002).

Novák (2002, s. 8) dále konstatuje, že z velkého množství definic postoj nejlépe formuluje Thomas a Znaniecki, kteří ho popsali jako „*stav mysli jedince vůči hodnotě*.“ Z této definice vyplývá, že postoj je jakýmsi duševním stavem, který si jedinec vytvořil k nějaké hodnotě. Může zde jít o negativní či pozitivní pocity nebo názory na danou hodnotu, a to odráží jeho postoj k ní.

K dalším autorům zabývajícím se touto tematikou patří Fishbein a Ajzen (1975, s.95), kteří definovali postoje jako „*Naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu či událost*.“ Tato definice klade důraz na tři druhy postojů, kterými jsou postoje naučené, konzistentní a postoje týkající se příznivých nebo nepříznivých reakcí (Fishbein a Ajzen, 1975, citováno podle Hayesová, 1998, s. 95).

Pro vývoj postoje existuje mnoho teorií. Z definice Fishbeina a Ajzena vyplývá, že jde o naučené vzorce, které získáváme v průběhu života, například z rodiny, ve které vyrůstáme nebo od lidí, se kterými se v životě stýkáme a se kterými jsme v sociální interakci.

Velmi obdobné tvrzení má i Tajfel, který se zmiňuje o tom, že soudržnost a sociální náležitost velmi ovlivňuje postoje, které si v průběhu života osvojíme. Jiní autoři, například Eysenc, zastávají názor, že postoje jsou již z velké části vrozeným rysem (Tajfel, 1978, citováno podle Hayesová, 1998, s. 99).

Jednoznačné pojetí pojmu postoj dosud není stanoveno. Jestliže se zaměříme na zdůraznění podstatných a neustále se opakujících prvků těchto definic, pak lze postoje vymežit jako relativně stabilní, odolávající změnám, které jsou formované na základě učení a představují hodnocení konkrétních objektů na základě emočních reakcí a slouží jako organizující principy, které formují chování jedince ve vztahu k nim (Šmídová, Vávra, Čížek, 2017).

Naskytá se úvaha o tom, že postoje nejsou pouze konkrétní myšlenkou, ale také ovlivňují naše chování v určitých situacích. I když máme dané vnitřní postoje, můžeme se dostat do životních situací, ve kterých s nimi jednáme v rozporu. Dalo by se tedy říct, že postoje, které lidé vyjadřují, nemusí vždy vyjadřovat jejich budoucí chování. Například v rámci pracovního prostředí uděláme něco pro osobu, ke které máme negativní postoj v běžném životě. To však neznamená, že jsme svůj postoj k této osobě změnili, ale spíše poukazujeme na to, že ve společenských interakcích dokážeme ovládat svoje chování, i když náš postoj zůstává neměnný. Lze tedy upozornit na fakt, že postoje mají obrovský vliv na naše chování, ale pouze tehdy, nacházíme-li se v situacích, které nám to dovolují (Hayesová, 1993).

1.1.1 Funkce postojů

Autorka Vágnerová považuje funkci postojů jako prostředek ke snadnější orientaci ve světě. Postoje nám poslouží k zařazení a utřídění informací tím, že strukturují prožívaný svět do přehledné a předpověditelné formy. Orientace pomocí postojů umožňuje jednodušší hodnocení reality, napomáhá k rozlišování mezi žádoucím a nežádoucím a usnadňuje výběr vhodného chování a eliminaci nevhodného. Postoje neovlivňují pouze aktuální vztah k realitě, ale také usnadňují předvídaní budoucnosti a volbu účelného jednání v dané situaci. Postoje také poskytují jistotu při řešení obtížných situací a problému a formují chování, které je považované za vhodné a schválené ve společnosti nebo v sociální skupině, kam jedinec patří. Společnost často podněcuje takové chování, které je přijatelné, a naopak odlišné tendence odmítá a sankcionuje. Mnohé postoje slouží také k usměrňování chování, a to z toho důvodu, že tyto normy si určuje společnost sama, tudíž z ní vycházejí. V neposlední řadě mohou plnit postoje ochrannou funkci a sloužit jako obrana před negativními emocemi. Negativní hodnocení lidí, kteří nám ublížili nám například může pomoci při psychické vypořádanosti a posiluje naši sebeúctu (Vágnerová, 2004).

Kromě Vágnerové popisují funkci postojů také Smith, Bruner a White (1964), kteří rozlišují mezi třemi funkcemi postojů, které zahrnují **hodnocení objektů, sociální přizpůsobení a externalizaci**:

1. **Hodnocení objektů** umožňuje postojům řídit naše reakce na věci a události v okolí, což nám ulehčuje opakované hledání vhodné reakce při setkání s nimi. Například, když máme negativní postoj k objektu, který nám někdy v minulosti ublížil, zaujmeme k němu negativní postoj a v budoucnosti se mu vyhneme a zároveň se vyhneme opakovanému objevování jeho škodlivosti.
2. Postoje hrají roli také v **sociálním přizpůsobení**. Výměna názorů bezpochyby plní mnoho dalších sociálních funkcí, do kterých lze zařadit posilování mezilidských vazeb a zvyšování soudržnosti ve skupině. Podle autorů jsou tedy názory efektivním prostředkem sociálního přizpůsobení, protože pomáhají budovat sounáležitost s určitou skupinou – jestliže mám podobný názor jako skupina, se kterou se ztotožňuji a je pro mě vztažná, pak tím do určité míry vyjadřuji naši podobnost. To platí i v opačném případě, jestliže mám názor, který je naprosto odlišný, než mají členové sociální skupiny, se kterou se ztotožňuji, dávám tím najevo rozdíly, které se vyskytují mezi mnou a určitou skupinou.
3. **Externalizace** je dle autorů považována za třetí funkci postojů. Je to jev, který je spojován s tendencí spojovat nevědomé motivy nebo vnitřní stavy jednotlivce s vnějšími událostmi, které právě probíhají v našem nejbližším okolí. Toto spojení je ve většině případů zcela nevědomé a vede k vytvoření postoje k určitému vnějšímu objektu. Takto máme tendence vyjádřit určité vnitřní stavy či konflikty.

Smith, Bruner a White dále tvrdí, že vzájemný vztah třech funkcí postojů slouží k několika dalším účelům, například pomocí nich lze vysvětlit, proč jsou postoje často tak odolné vůči změně (Smith, Bruner a White, 1964, citováno podle Hayesové, 1998, str. 98).

1.2 Vymezení pojmu předsudky a stereotypy

Specifickým druhem postojů jsou předsudky a stereotypy. Někteří autoři zabývající se sociální psychologií mezi těmito pojmy význam nerozlišují, ovšem jiní zastávají názor, že předsudek je negativní názor či nepřátelský postoj vůči jiným skupinám. Naopak stereotypy často vykládají jako neutrální nebo dokonce pozitivní. Problémy spojené s předsudky

a stereotypy vycházejí z jejich povahy, která spočívá v tom, že obsahují obecná hodnocení a jsou velmi odolné vůči změnám. To znamená, že osoby s předsudky často přisuzují určitá hodnocení všem členům daného etnika, národa nebo rasy, bez ohledu na to, aniž by braly v úvahu reálné charakteristiky jednotlivců. Jako příklad lze uvést předsudek vůči Romům – tvrzení, že někteří z nich jsou leniví nebo se často dopouštějí kriminálních činů, toto tvrzení je pak aplikováno na všechny příslušníky tohoto etnika, což je nespravedlivé a neodpovídá skutečnosti (Průcha, 2007).

Podle Jandourka (2001, s. 198) se předsudkem rozumí „*Emocionálně silně zabarvený úsudek o druhých osobách, skupinách nebo nějakých záležitostech, který je možno jen obtížně změnit na základě nových zkušeností a informací. Jde o druh stereotypu.*“

Předsudek můžeme tedy definovat jako předem určený postoj, názor nebo hodnocení určitého objektu, jednotlivce či skupiny, který je založen na informacích, které nemusí být vždy opodstatněné a pravdivé. Předsudek může vycházet z nedostatečné informovanosti a nezkušenosti a ovlivňovat tak chování jedince vůči danému objektu, jednotlivci či skupině (Hayesová, 2007).

Mezi velmi oblíbené autory, kteří jsou s tematikou předsudků spojováni, patří i G. W. Allport (1958) který jej definuje jako „*Averzní nebo hostilní postoj vůči osobě, která náleží k určité skupině, prostě proto, že náleží k této skupině, a je možno předpokládat, že má závadné kvality připisované této skupině.*“ (Allport, 1958, citováno podle Novák, 2002, str. 9)

Naproti tomu stereotypy lze definovat podle W. Lippmanna, který je poprvé v roce 1922 uvedl do literatury a rozumí nimi „*Zkratkovité představy o věcech, osobách, skupinách a institucích, přičemž tyto zkratkovité představy jsou připisovány všem jednotlivcům patřícím k dané skupině nebo třídě jevů.*“ Podstatnou vlastností stereotypu je generalizace, to znamená že jednatel má sklon připisovat určité, podle jeho názoru typické vlastnosti všem členům dané skupiny. V důsledku toho vznikají klišé, která jsou pro stereotyp charakteristická. Existují rovněž „autostereotypy“, což jsou představy a názory, jež členové určité skupiny mají o sobě samých (například Pražáci), a „heterostereotypy“, tedy představy a názory, které členové určitých skupin mají o příslušnících jiných skupin (například Pražáci o venkovanech). Je dostatečné si uvědomit bytí stereotypu a pochopit možný vliv stereotypního vnímání na mínění i na vznik různých mýtů o postojích a chování (Novák, 2002, str. 10-11).

2. Fenomén bezdomovectví

2.1 Vymezení pojmu bezdomovectví a bezdomovec

Historie bezdomovectví sahá daleko do minulosti, tito lidé zde byli odjakživa, akorát se o nich příliš nehovořilo. V České republice se označení „bezdomovec“ a „bezdomovectví“ začalo poprvé objevovat po roce 1989, a to v souvislosti s pádem komunismu a změnou politického režimu v naší zemi. Tento pojem se za éry KSČ nevyskytoval, přesto že tito lidé existovali. Většinou se jednalo o jedince, kteří nezaložili vlastní rodinu, nechtěli nebo z nejrůznějších důvodů nemohli bydlet u rodičů, prošli systémem ústavní výchovy nebo byli rozvedení. V době, kdy vládli komunisté bylo v zemi zakázáno, aby někdo nepracoval a přežíval jen tak na ulici. Jestliže tomu tak bylo, byl trestně stíhán za příživnictví. Tito lidé vykonávaly většinou fyzicky náročnou, nezbytně důležitou, avšak „špinavou“ práci pro firmy. Byli ubytováni na firemních ubytovnách, často měli problémy s alkoholem o vlastní bydlení neusilovali a dalo by se říct, že byli na okraji tehdejší společnosti. Po roce 1989 se problém bezdomovectví začal více ukazovat a prohlubovat. Bylo to z důvodu krachu velkých firem a jejich ubytoven. Málokdo byl připraven na změnu životního stylu, a ne každý se dokázal vypořádat s nově nabytou svobodou, která vyžaduje odpovědnost (Průdková, Novotný, 2008).

Matoušek (2015, s. 316) uvádí, že *„Navzdory většinovému vnímání bezdomovectví jako specifika „nové doby“ mají minimálně některé jeho formy v naší společnosti kořeny sahající hluboko do minulosti...“*

Bezdomovectví je složitý sociální problém, který se v různé míře týká téměř všech zemí světa a může mít vážné dopady na celkovou společnost, jednotlivce i skupiny. Z dostupné literatury jsem zjistila, že existuje mnoho definic a pohledů na tuto problematiku a není jednoduché vymezit přesný pojem bezdomovectví, přesto některé z nich podrobněji uvádím.

Manželé Hradečtí (1996, s. 36) se ke složitosti tohoto pojmu vyjadřují následovně *„každá definice bezdomovství bude vlastně ve svém obsahu vágní a posunovatelná. Výrok, že bezdomovec je někdo, kdo ztratil, nebo opustil svůj domov, svůj byt, své ubytování, kdo neumí vyřešit komplikované problémy a hledá nebo přímá pomoc od sociálních pracovníků, města, dobrovolných organizací, je nepřesný a nedostatečný.“*

Vágnerová, Marek a Csémy (2018) považují za hlavní znak bezdomovectví nepřítomnost domova, místo, které má svou formální i emocionální složku. Je často doprovázeno nedostatkem stabilních vztahů s rodinou a blízkými lidmi, které domov spoluvytváří. Hlavním

aspektem života jedince je pocit sounáležitosti. Ztrátou domova člověk přichází nejen o střechu nad hlavou, ale i o pocity jistoty a bezpečí.

Průdková a Novotný (2008, s. 11) definují pojem bezdomovectví jako „*společenský jev, kterému předcházejí jednání a procesy vedoucí ke ztrátě zázemí, životních jistot a ke společenskému vyloučení.*“

Naopak Jandourek (2001, s. 39) vymezuje bezdomovectví jako „*životní situaci lidí bez přístřeší, kteří z úředního hlediska trvalé bydliště mají, ale nežijí v něm. Postrádají pevný a přiměřený příbytek k přenocování.*“

Dle Vágnerové, Marka a Csémyho (2012, s. 9) „*Chronické bezdomovectví lze chápat jako syndrom komplexního selhání, které se projevuje neschopností akceptovat a zvládat běžné společenské požadavky.*“

Další, podobný názor na vymezení pojmu zmiňují Marek, Strnad a Hotovcová (2012, s. 13) kteří uvádí, že „... jde o osoby, jejichž situace je vnímána jako důsledek komplexního sociálního selhání jednotlivce.“

Stejně obtížné, ale pro moji práci nezbytné je vysvětlení a definování pojmu bezdomovec. Tento pojem prošel v minulosti významovou transformací, původně jím bylo možné označovat jedince, kteří neměli státní občanství nebo domovské právo. Tento význam dodnes zachovává český právní řád. Termín „bezdomovec“ není ovšem jediné označení, lze použít i jiné, například člověk na ulici, jedinec bez domova nebo osoba bez přístřeší (Průdková, Novotný, 2008).

Slovo bezdomovec lze rozebrat jako spojení slov „doma“ a „bez“. Problém spojený s původem tohoto termínu spočívá v definici slova domov. Domov má mnohem širší význam, než pouhé přístřeší – zahrnuje sociální zázemí spojené s rodinou a místem, kam se lze vždy vrátit a najít útočiště (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012).

Dle Průdkové a Novotného (2008, s. 10), kteří uvádějí „*Bezdomovec je člověk, kterého z různých důvodů postihlo společenské vyloučení a ztráta bydlení nebo který je touto ztrátou ohrožen, žije na veřejných místech či v neadekvátních a nebo nejistých bytových podmínkách.*“

Jinou definici uvádí Vágnerová (2004, s. 748) podle, které bezdomovec „*Může být osobou bez trvalého bydliště nebo je osobou bez přístřeší, která sice oficiálně trvalé bydliště má, ale z nějakého důvodu jej nechce nebo nemůže užívat. Tento člověk nemá ani zaměstnání*

a rodinu, resp. jeho vztahy s příbuznými jsou natolik narušené, že zcela ztratily svou funkci. Nemá téměř žádné vazby ke společnosti, zůstává izolován na jejím okraji.“

Lze tedy říci, že bezdomovec je člověk, kterému nechybí pouze bydlení, ale především zázemí – stabilní sociální i materiální podmínky, které poskytují pocit jistoty a bezpečí. Je to osoba, která se nachází bez jistého bydlení, bez přístřeší, ve kterém by mohla bývat a nemá pevné rodinné vztahy či sociální podporu, která je nutná a přispívající k celkové pohodě člověka.

2.2 Formy bezdomovectví

Podle Průdkové a Novotného (2008) je bezdomovectví velice složitý jev a nelze jej jednoznačně rozdělit do tří základních forem. Přesto tyto tři formy považují za důležité uvést.

První formou je **bezdomovectví zjevné**, které lze rozpoznat již na první pohled. Lidé patřící do této skupiny mají nevzhledné a špinavé oblečení, nevhodnou obuv úměrně k ročnímu období, zapáchají a často je přistihneme při sbírání nedopalků nebo vybírání kontejnerů a odpadkových košů. Tato forma bezdomovců se zdržuje na veřejných prostranstvích jako jsou nádraží, náměstí, parky apod. a vyhledávají sociální pomoc, která je pro tuto cílovou skupinu osob určená.

Druhou skupinu tvoří **bezdomovectví skryté**, tyto osoby na první pohled není jednoduché rozlišit, protože se snaží svůj životní styl skryt a držet ho v utajení. Tato skupina osob bez přístřeší pečuje o svůj vzhled a zevnějšek. Na rozdíl od bezdomovců zjevných se na sociální pracovníky příliš neobracejí, pomoc vyhledávají pouze v zimních měsících z důvodu noclehu a ubytování v azylových domech či ubytovnách. Nezdržují se příliš dlouho na stejných místech a s bezdomovci zjevnými jsou v konfliktu, pohrdají nimi a drží si od nich patřičný odstup.

Poslední skupinu tvoří **bezdomovci potenciální**. Tito lidé mají ve většině případů zaměstnání i bydlení, ale jejich jistoty se nedají zaručit. Do této skupiny osob patří i jedinci, kteří byli v minulosti umístěni do výchovy ústavní nebo se ocitli ve výkonu trestu odnětí svobody, velké procento tvoří osoby se závislostním chováním, jako jsou například patologičtí hráči nebo lidé po rozvodu či ztrátě zaměstnání. Největším problémem u těchto osob je, že mnohdy ani neusilují o získání vlastního bydlení (Průdková, Novotný, 2008).

Obdobné dělení populace lidí bez domova mají také manželé Hradečtí (1996), kteří za nejviditelnější považují bezdomovce zjevné, dále rozlišují skupinu skrytých a potenciálních bezdomovců.

Dalším známé dělení provedla Evropská federace **FEANTSA**, která vytvořila typologii bezdomovectví, dle kritérií Evropské unie a nazvala ji **ETHOS**.

ETHOS rozděluje bezdomovce do 4 základních skupin:

- 1. Bez střechy** – do této kategorie zařazuje osoby, které přežívají v noclehárnách nebo venku na veřejných prostranstvích či veřejně přístupných místech, jde například o parky, nádraží, mosty, stany, garáže apod.
- 2. Bez bytu** – sem lze zařadit osoby v ubytovnách pro bezdomovce, pobytových zařízeních pro ženy, migranty, osoby před opuštěním věznice, zdravotního zařízení či dětského domova, kteří nemají po propuštění možnost ubytování.
- 3. Nejisté bydlení** – do této kategorie spadají jedinci, kteří žijí u příbuzných, přátel nebo v bydlení, které je již vypovězené.
- 4. Nevyhovující bydlení** – lze sem zařadit především osoby, které žijí v dočasných nebo neobvyklých stavbách (např. chatrče, maringotky, karavany apod.) Kromě toho sem lze zařadit osoby žijící v bydlení, které není způsobilé k obývání.

Tato federace do výše zmíněných kategorií nezahrnuje pouze bezdomovce, ale také osoby, které jsou bezdomovectvím ohrožené (FEANTSA, 2017).

2.3 Příčiny vedoucí k bezdomovectví

V další kapitole se zaměříme na okolnosti, které se často vyskytují v situacích lidí bez domova. Důvodů a příčin, při kterých člověk přichází o domov, místo, které by mělo být naplněno bezpečím a sounáležitostí, může být mnoho, například závislost na alkoholu, dluhy, ztráta zaměstnání, úmrtí člena domácnosti atp. Těchto příčin je mnoho, mohou spolu úzce souviset a vzájemně se prolínat a doplňovat. Často je příčinou propadu na ulici vývojová situace, kdy jeden problém ústí v další a postupně se nakumulují až dojde do fáze bezdomovectví (Vágnerová, Marek, Csémy, 2018).

„Bezdomovci jsou velmi různorodí lidé z různých společenských vrstev, vyrůstali v různých rodinách, mají různý stupeň dosaženého vzdělání, jsou různého věku. Najdeme mezi nimi zkrachovalé podnikatele, bývalé drogové bosse, invalidní důchodce, někdy i důchodce starobní, okradené naivní důvěřivce, inženýry propadlé alkoholu, opakovaně

trestané osoby, zestárlé kněze, lidi, kteří nikdy nepracovali, rozvedené, zadlužené, ale i svérázné dobrodruhy, kteří si bezdomovectví zvolili více méně dobrovolně a jimž vyhovuje.“ (Průdková, Novotný, 2008, s. 15)

Dle Průdkové a Novotného (2008) je příčinou ztráty domova také spolupůsobení vnějších i vnitřních faktorů:

Vnější (objektivní) faktory jsou ty, které souvisí s ekonomicko – politickou situací země, společenským klimatem a lze je ovlivnit pouze sociální politikou státu, jako příklad uvedu vysokou míru nezaměstnanosti, chudobu či nedostatečné zabezpečení ve stáří nebo nemoci.

Vnitřní (subjektivní) faktory zahrnují spíše osobnost daného jedince, materiální a vztahové podmínky jednotlivce a jeho rodiny. Nejsou závislé na ekonomicko – politické situaci dané země, ale na individuálních problémech daného člověka. Můžeme zde zahrnout například manželské konflikty, ztrátu zaměstnání, narušené vztahy v rodině, týrání, závislost na návykové látce apod.

Velmi podobnou a známou klasifikaci příčin bezdomovectví uvádí také Hradecký a Hradecká (1996), podle manželů jsou pro určení příčin důležité dva faktory – objektivní a subjektivní.

Objektivní faktory – jsou ovlivněny sociální politikou státu, snaží se o zajištění stejných příležitostí pro všechny občany, jedná se například o boj s nezaměstnaností, jistotu zajištěnosti ve stáří a nemoci, rovnoprávnost žen a mužů, posílení kvalifikace, začleňování mladistvých na trh práce, zajištění jejich vzdělávání apod.

Subjektivní faktory – lze je rozdělit do čtyř skupin:

- a) **Materiální** – patří sem neschopnost hospodařit se svými financemi, nezaměstnanost, ztráta bydlení, nejisté bydlení, tragická událost v podobě úmrtí živitele, omezené finanční prostředky apod.
- b) **Vztahové** – zde můžeme zařadit narušené vztahy v rodině (mezi rodiči i dětmi), změna uspořádání rodiny, rozvod manželů, problémy mezi partnery, nerovnoprávné zacházení s ženou, násilí v rodině, rozpad rodiny apod.
- c) **Osobní** – zařadit sem lze zdravotní stav (např. mentální retardaci, tělesnou či duševní chorobu), invaliditu, patologické závislosti, hráčství apod.

d) Institucionální – propuštění ze zařízení (například z vězení, z ústavu) nebo opuštění dětského domova

Faktory ať už subjektivní či objektivní ovlivňují fenomén bezdomovectví v různých kombinacích a obměnách. Jejich působení je rozdílné v každé zemi. Neměnný zůstává ve všech oblastech světa fakt, že muži, ženy i děti, všichni ti, kteří žijí svůj život bezdomovce, žijí jej v markantní bídě, odlišně od ostatní populace (Hradečtí, 1996).

Okolnosti, díky nimž bezdomovecké období může začít, popisuje ve své publikaci Marek, Strnad a Hotovcová (2012) - podle autorů mohou být primární, sekundární či terciární příčinou bezdomovectví a jsou často diskutovaným tématem při setkání s bezdomovci ať už při terénní práci či při poskytování ambulantní sociální služby. Mezi faktory, které autoři zdůrazňují, lze zařadit například nezaměstnanost, závislostní chování, rozpad sociálních vazeb včetně rozpadu rodiny nebo také duševní onemocnění. Na tyto příčiny se zaměřím v následujících kapitolách a budu je podrobněji rozebírat.

2.3.1 Nezaměstnanost

Bezdomovectví je často spojeno s tím, že jedinec přišel o zaměstnání. Většina bezdomovců vnímá získání zaměstnání jako zásadní krok k obratu jejich sociální situace, problémem však je, že si nedokáží pracovní místo dlouhodobě udržet. Zpravidla tvrdí, že chtějí pracovat, ale současně hledají důvody, proč ze zaměstnání odejít nebo do něj vůbec nenastoupit (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Spousta bezdomovců považuje ztrátu zaměstnání za základní příčinu jejich stavu. Mareš (2002, s. 75) uvádí, že „*Nutnost žít jen z podpory v nezaměstnanosti, či dokonce jen ze sociální podpory vymezené na základě stanoveného životního minima, znamená pro nezaměstnaného a jeho rodinu velké snížení životní úrovně.*“ Většina lidí bez domova není zaznamenána v evidenci úřadu práce, což znamená, že nejsou oficiálně evidováni jako nezaměstnaní. Někteří z nich pracují pouze v sezonních zaměstnáních, tudíž se pravidelně setkávají s nezaměstnaností a dostávají se do tzv. sekundárního pracovního trhu, kde chybí struktura kariérního postupu. Jsou nuceni akceptovat pouze základní, často minimální mzdu, z níž je téměř nemožné něco uspořít a udržet si vlastní bydlení, proto jsou odkázáni na spolubydlení s jinými lidmi nebo na ubytování v ubytovnách (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Mareš (2002) zdůrazňuje na fakt, že pro jednotlivce, kteří se ocitají na sekundárním pracovním trhu má zaměstnání pouze roli finančního zabezpečení a neslouží k naplňování dalších funkcí.

S dlouhodobou nezaměstnaností souvisí **sociální izolace** nezaměstnaného. Tito lidé ztrácí důležité sociální kontakty a jediné, co jim zbývá, jsou rodina a známí. Pokud nezaměstnanost trvá dlouhodobě, snaží se tyto lidé nalézt jinou formu kontaktů mezi těmi, kteří čas mají. Kontakty vyhledávají v obchodních centrech nebo na ulici, kde se snadno můžou setkat se subkulturou bezdomovců. Bezdomovectví se jeví jako neslučitelné s pravidelným zaměstnáním. Životní styl bezdomovců není založen **na běžném denním režimu** a pracovních návycích a je velice složité je v tomto způsobu života udržovat (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

2.3.2 Závislost na návykových látkách

Fisher a Škoda (2014) sdělují, že osoba, která je závislá na alkoholu nezvládá plnit funkce spojené s rodičovstvím, funkce psychologické, sociální ani materiální. Alkoholismus souvisí s poklesem pracovního výkonu a následnou ztrátou pracovních dovedností, které jsou nezbytně nutné k udržování řádného a trvalého povolání. Jestliže člověk se svojí situací nic nedělá, dochází v poslední fázi ke ztrátě zaměstnání a k rozpadu sociálních vztahů, které jsou s ním spojeny.

Fisher a Škoda (2014, s. 108) dále uvádějí, že *„alkoholismus je značnou zátěžovou situací pro celou rodinu. Abnormalita vztahů, rozvoj různých obranných mechanismů vede k celkové deprivaci a devastaci vzájemných vazeb a vztahů.“*

Alkohol je pro většinou společnost nejviditelnější drogou osob bez domova, i když mezi nimi najdeme i abstinenty. Může to být současně lehce ovlivněno tím, že média často spojují tyto osoby s alkoholem a jinými drogami, které vnímají jako neodmyslitelnou součást této subkultury. Toto vidění je posilováno skutečností, že nejvíce viditelnou část této populace tvoří lidé se závislostí na alkoholu či jiných návykových látkách. Tyto jedince rozpoznáme podle neupraveného vzhledu, nevhodného chování a zápachu (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Zůstává ale fakt, že nejčastěji užívanou drogou nejen mezi bezdomovci je opravdu alkohol. Rozlišujeme osoby, které pijí neustále a lze je nazvat jako „**chroniky**“ a ty, u kterých se střídá období abstinence s obdobím pití jako „**kvartální pijáky**“. Během období abstinence,

kteří trvá většinou několik měsíců, se snaží pracovat a jsou ubytováni na ubytovnách či noclehárnách. Toto období se střídá s obdobím pití, kdy ztrácí zaměstnání i místo k pobývání. Konzumace alkoholu vyvolává mnoho závažných onemocnění a duševních poruch a také přispívá k mnoha náhlým úmrtím – například v důsledku omrzlin nebo vdechnutí zvratků. U mladých bezdomovců patří mezi preferované a velmi oblíbené drogy marihuana, která je společensky tolerovaná a vede k tvrdším drogám, jako je například pervitin. Další drogou spojenou s těžkými odvykacími stavy je heroin nebo toluen, na kterém vzniká nejtěžší závislost (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Lze tedy říct, že závislost na návykových látkách může být jedním z hlavních faktorů vedoucích k bezdomovectví a zároveň i jeho důsledkem. Tato problematika často vytváří cyklus, ve kterém jednotlivec začne užívat návykové látky, což má negativní dopady na jeho osobní i sociální život. Následně mohou nastat problémy v rodině, zaměstnání a finanční obtíže. Osoby závislé na návykových látkách jsou vystavovány většímu riziku sociálního vyloučení, což může ztížit snahu o nalezení stabilního domova (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

2.3.3 Rozpad rodinných vazeb a sociální izolace

Odborníci diskutují o vlivu rodiny na výskyt patologických jevů. Během této diskuse vznikl relativně nový pojem rezilience, což znamená odolnost jedince vůči nepříznivým vlivům prostředí. Například dítě, které vyrůstá v prostředí alkoholiků se alkoholu bude vyhýbat a nikdy se jej nenapije, přesto, že k tomu mělo v dětství a dospívání velké předpoklady (Vágnerová, Csémy a Marek, 2018).

Fischer a Škoda (2014) vysvětlují, že poruchy rodiny výrazně ovlivňují vývoj osobnosti. Jestliže se jedinci v dětství a dospívání nedostávají potřebné podněty dochází k narušení emocionality a dochází k upevnování pouze některých vzorců chování, zejména těch méně příznivých. Jestliže v rodině člověk nedostává to, co je potřebné pro vývoj jedince, pak tyto osoby hledají jiné sociální skupiny, zejména party, ve kterých často dochází k porušování společenských norem a zákonů.

Jedním z nejbolestivějších životních zlomů je rodinné trauma, které může vyústit v ekonomické problémy a stát se klíčovým faktorem vedoucím k bezdomovectví. Avšak nelze zde hovořit pouze o příčinách bezdomovectví v důsledku selhání rodiny v dětství a dospívání, ale také v důsledku selhání jednotlivce v dospělosti. Rozpadu a sporům v rodině může předcházet řada dalších různých konfliktních situací, včetně neshod mezi členy rodiny, finanční potíže, závislostní chování nebo nevěra. Rozvod je důsledkem nespokojenosti ve vztahu

a nenaplnění očekávání. S rozvodem jsou spojeny psychologické, ekonomické i sociální problémy. Rozpad rodiny a sociální izolace u jedinců, kteří žijí sami způsobuje, že se rozpadá přirozená sociální síť, která by mohla být oporou v případě, že by jedinec prošel životní krizí (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

2.3.4 Pobyť v ústavu či ve vězení

Marek, Strnad a Hotovcová (2012) vysvětlují, že lidé, kteří žijí delší dobu na ulici časem ztrácejí návyky potřebné k fungování v běžné společnosti a navykají novým potřebným pro přežití na ulici. Toto je společný znak syndromu návyku na ústavní péči. Jde o syndrom jedinců, kteří jsou dlouhodobě umístěni v nějakém zařízení, kde je pevně daný řád a režim. Tito lidé se potýkají s problémem sociálního vyloučení a sociální nefunkčnosti, která se projevuje po jejich propuštění, a to tím, že jsou nesamostatní. Často jde o osoby propuštěné z věznic, z dětských domovů, z uprchlických táborů apod.

V zařízeních ústavní či nápravné péče je povinnost dodržovat striktní řád, který je stanovený pro všechny. Chovanci či vězni zde mají jasně nastavený denní režim. V takových zařízeních má jedinec postaráno o stravu i nocleh, což může považovat za samozřejmost a jistý standart. Potřeby, které jsou pro jedince nadstandartní, uspokojuje mimo oficiální řád ústavu. Po propuštění přichází na řadu pocity nejistoty a strachu. Prostředí, které bylo pro klienta srozumitelné a ve kterém se dobře orientoval, najednou vystřídá prostředí nové. Většina těchto lidí nemá blízkou osobu, která by s jeho začleněním pomohla a vytvořila pevné zázemí, proto se mnohdy tyto osoby potýkají s bezdomoveckou kariérou (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Rizika spojená s ústavní péčí popisuje také Matoušek (1999, s. 118) „*Nejzávažnějším rizikem dlouhodobého pobytu v ústavu je tzv. hospitalismus, tedy stav dobré adaptace na umělé ústavní podmínky doprovázený snižující se schopností adaptace na neústavní „civilní“ život.*“

Lze tedy shrnout, že po odchodu ze zařízení, kde si jedinec zvykl na zajištění základních lidských potřeb, čelí situaci, kdy je povinen tzv. postavit se na vlastní nohy, najít si práci, bydlení a začlenit se do společnosti. To může být velmi náročný úkol, protože chybí základní sociální návyky, jedinec se potýká s nepříznivou minulostí a podobně. Tito lidé se tak ocitají v těžkých životních situacích, které je lehce zavedou na cestu bezdomovectví.

2.3.5 Psychické nemoci a potíže

Dalším faktorem, který se může podílet na bezdomovectví jsou psychická onemocnění. Jestliže považujeme za hlavní důsledek bezdomovectví duševní onemocnění, lze konstatovat, že tyto problémy existovaly u většiny ještě před tím, než tato nepříznivá sociální situace nastala. Tyto problémy mohou způsobovat také rodinné konflikty nebo jiná traumata z dětství, například ženy bezdomovkyně mnohdy mají psychickou újmu z domácího násilí a zneužívání. Posttraumatická stresová porucha je v případě bezdomovců spojována v kombinaci se závislostí a depresí. S duševním onemocněním může souviset také otázka udržení si zaměstnání nebo bydlení, jedno může vést k druhému a být vzájemně propojeno. U této problematik je nutné zmínit, že někteří jedinci mají pocity studu za svoji situaci, a proto nevyhledávají lékařskou pomoc a jejich psychické zdraví se tak zhoršuje a může vést až k bezdomovectví (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

Všechny výše zmíněné faktory, které uvádím jako možné příčiny propadu na ulici, jsou také činitele podílející se na obtížné reintegraci bezdomovců zpět do společnosti.

Jandourek (2001, s. 203) vysvětluje pojem reintegrace jako „*Obnovení někdejší integrace. Pokud dochází ve společnosti k obnově nějakých struktur, objevuje se tendence k obnově celého kontextu, ve kterém tato struktura dříve existovala.*“

Dalo by se tedy říct, že při procesu socializace dochází k pokusu o začlenění jedince do společnosti. Můžeme zde zařadit snahy o obnovu sociálních vazeb, opětovné zařazení do pracovního procesu, obnovení vztahů s rodinou apod. Jedná se o prvky sociální adaptace, které byly pro inkriminované jedince v minulosti, před tím, než se stali bezdomovci, zcela běžné a každodenní součástí života (Marek, Strnad a Hotovcová, 2012).

2.3.6 Rozdílnost příčin u různých věkových kategorií

Manželé Hradečtí (1996) ve své knize popisují možné rozdílnosti příčin bezdomovectví u různých věkových skupin – rozdělují zde muže, ženy a děti.

Bezdomovectví může postihnout každého člověka bez ohledu na jeho věk. Příčiny tohoto jevu jsou specifické. Uvádím zde některé faktory, ovšem je třeba si uvědomit, že každý případ je jedinečný a může být ovlivněn kombinací různých motivů.

- a) U mužů lze obecně říci, že je bezdomovectví postihlo především z důvodů materiálních a osobních a mají větší tendence projevovat svou nelehkou situaci na veřejnosti tím, že vyhledávají pomoc nabízenou různými organizacemi. Za faktory materiální lze

považovat ztrátu domova, ukončení pracovního poměru, nedostačující finance. Faktory osobní zahrnují nemoc, stáří, patologickou závislost například na alkoholu či jiných omamných látkách.

- b) Ženy se více potýkají s problémy v partnerských vztazích, příčiny jejich bezdomovectví lze spojovat spíše s faktory vztahovými. Obvykle ženy nechtějí své nesnáze zjevného bezdomovectví přiznat, a tak je pro ně příznačné bezdomovectví skryté. Tyto vztahové problémy řeší tím, že přespávají u rodičů, známých nebo u přítele. Nesmíme opomenout, že ženy bezdomovkyně s sebou mívají často také své děti.
- c) Bezdomovectví dětí a mladistvých bývá spojováno s faktory institucionálními. Jde především o děti, které vyrůstaly v dětských domovech či ve výchovných ústavech nebo o děti, které vyrůstaly v rodině patologické, která je charakteristická tím, že v ní dochází k domácímu násilí, zanedbávání či týrání. Také sem můžeme zařadit děti, které vyrůstaly v rodině neúplné a jedince, jejichž život byl naplněn nudou, nedostatečnou péčí z důvodu pracovní vyčerpání rodičů či nesprávným vyplněním volného času (Hradecký, Hradecká, 1996).

Důležité je také rozlišovat mezi příčinami u mladých bezdomovců a bezdomovců ve středním věku. U mladých lidí lze spatřovat jisté rozdílnosti v počátcích jejich bezdomovectví. Tyto odlišnosti lze pozorovat v neschopnosti hospodařit s penězi, v neochotě systematicky pracovat nebo bezdomovectví vzniklé v důsledku problematického vlivu partnera. Dalším častým jevem je nezkušenost a neschopnost hospodařit s penězi, je to dáno psychickou a sociální nezralostí (Vágnerová, Marek, Csémy, 2013).

Věk, ve kterém se jedinec ocitá na ulici, může mít určitý význam. V čím nižším věku se propad na ulici stane, tím větší a závažnější bývají příčiny i následky této situace. Ty osoby, které žijí život bezdomovce od rané dospělosti mají mnohem omezenější schopnosti, pokud jde o jejich zvládnutí. S tím souvisí také velké riziko, že se ze své svízelné situace nedokáží nikdy vymanit (Vágnerová, Marek, Csémy, 2018).

3. Charakteristika sociálních služeb v České republice dle zákona 108/2006 Sb.

3.1 Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách

Sociální služby se řídí zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tento právní předpis upravuje podmínky, za jakých je možno poskytovat pomoc a podporu fyzickým osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci pomocí sociálních služeb a příspěvku na péči. Dále tento zákon stanovuje okolnosti, za jakých je možno vykonávat povolání sociálního pracovníka v různých oblastech, které zahrnují pomoc v hmotné nouzi, ochranu práv dětí, ve školách a školských zařízeních, při poskytování zdravotní pomoci, ve věznicích, v zařízeních pro cizince a místech poskytujících azyl (Zákon č. 108/2006 Sb., § 1).

Cíle sociálních služeb vychází ze zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách a je jejich úkolem:

- „Zachovávat lidskou důstojnost klientů,
- vycházet z individuálně určených potřeb klientů,
- rozvíjet aktivně schopnosti klientů,
- zlepšit nebo alespoň zachovat soběstačnost klientů,
- poskytovat služby v zájmu klientů a v náležitě kvalitě.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách rozlišuje také tři druhy sociálních služeb a tím jsou služby sociálního poradenství, sociální péče a sociální prevence (Zákon č. 108/2006 Sb., § 32).

Dále zákon dělí sociální poradenství do dvou kategorií – na poradenství základní a odborné. Na základní poradenství mají nárok všechny osoby, které potřebují získat informace potřebné k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Toto poradenství je bezplatné a je nedílnou součástí všech zařízení poskytujících sociální služby. Tuto formu poradenství nalezneme například v poradnách pro občanství, v poradnách pro rodinu nebo v poradnách pro oběti domácího násilí (Zákon č. 108/2006 Sb., § 37).

Služby sociální péče mají za úkol dle tohoto zákona poskytnout potřebným osobám, pomoc při zajištění jejich psychické a fyzické soběstačnosti. Hlavním záměrem služeb sociální péče je podpořit jedince v jeho přirozeném prostředí a začlenit ho do běžného života ve společnosti. Pokud je tento proces z důvodu zdravotního stavu znesnadněn, je cílem zajistit

důstojné zacházení a prostředí, pro jedince co nejméně omezující (Zákon č. 108/2006 Sb., § 38).

Služby sociální prevence jsou podle tohoto zákona zaměřeny na zabránění sociálního vyloučení u osob, které jsou krizovou sociální situací ohroženy. Cílem služeb sociální prevence je pomáhat překonat nepříznivou sociální situaci, a zároveň tak chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích sociálních jevů. Tyto služby jsou určeny pro osoby, jejichž způsoby života vedou ke konfliktu se společností a čelí tak riziku vzniku krizové sociální situace. Dále jsou zaměřeny na osoby, které jsou v ohrožení v důsledku znevýhodňujícího prostředí (Zákon č. 108/2006 Sb., § 53).

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách upravuje také formy poskytování sociálních služeb, které jsou členěny na pobytové, ambulantní a terénní. Podle tohoto právního předpisu pobytové služby poskytují ubytování v zařízeních sociálních služeb. Ambulantní služby vyžadují, aby osoba docházela nebo byla doprovázena do zařízení, jehož součástí není ubytování a terénní služby jsou poskytovány v přirozeném prostředí dané osoby (Zákon č. 108/2006 Sb., § 33).

3.2 Sociální služby pro osoby bez domova a práce s nimi

Na počátku 90. let 20. století začalo být patrné zvyšující se procento bezdomovců. Byli to lidé, kteří sice formálně pracovali a měli zaměstnání, avšak reálně pracovat odmítali a nikdy v minulosti nepracovali. Někteří byli propuštěni z psychiatrických léčeben či z vězení na základě udělení milost prezidenta republiky. V té době neexistovala žádná síť sociální pomoci, a proto se o tyto osoby neměl kdo postarat. První, kdo o bezdomovce začal jevit zájem, byli dobrovolníci s křesťanským zaměřením, zároveň se zejména v Praze zakládali spolky, které mají blízko k církvi, konkrétně sdružení Naděje a Armáda spásy. Až po roce 2000 začalo bezdomovectví přitahovat pozornost politiků a stalo se předmětem politického zájmu. Současně se začala rozvíjet spolupráce mezi neziskovými sektory, kam můžeme zařadit dobrovolníky či charitativní organizace a veřejnou správou, jako jsou státní instituce. Důraznější politická pozornost a spolupráce s neziskovým sektorem přispěly k tomu, že bezdomovectví bylo vnímáno jako sociální problém, který vyžaduje komplexní a společenské řešení. (Vágnerová, Csémy, Marek, 2013)

V současnosti Služby pro osoby bez domova jsou zařazeny do skupiny služeb sociální prevence. Tuto skupinu lze dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách vymezit jako „*služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy*“

pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.“ (108/2006 Sb., § 53)

Dále lze systém sociálních služeb rozčlenit do tří rovin. Za nejnižší stupeň je možno považovat rovinu terénní práce neboli streetwork, na nějž navazuje rovina nízkoprahových středisek a systém pobytových služeb. Tento přístup je založen na tom, že náročnost na jednotlivých stupních poskytovaných služeb postupně stoupá a klient musí vyvinout vždy větší úsilí, které vede k jeho znovuzачlenění do společnosti. Cílem tohoto systému je, aby se klient postupně naučil ve společnosti fungovat tak, jak si při plnění požadavků osvojl. Pobytové služby si kladou za cíl, že je klient po určité době nucen opustit zařízení a postoupit optimálně do vyššího stupně bydlení (Vágnerová, Csémy, Marek, 2013).

Marek, Strnad a Hotovcová (2012) uvádějí, že práce sociálních pracovníků s bezdomovci je založena na kombinaci dvou přístupů, avšak v našem státě převládá a je více zakořeněn přístup orientovaný na změnu. Podpora poskytovaných služeb závisí na tom, jak velké úsilí o změnu klient vyvine. Dalo by se říct, že sociální práce je podmíněna snahou klienta o aktivní změnu, přičemž se počítá s tím, že klient bude ochoten spolupracovat na zlepšení své sociální situace.

Jestliže se zaměříme na sociální práci s konkrétní cílovou skupinou, o které pojednáváme v této bakalářské práci, pak Průdková s Novotným (2001, s. 40) ve své publikaci uvádí fakt, že *„Bezdomovcům se skutečně velmi často vnucuje pomoc, o kterou nestojí a před kterou doslova utíkají.“* Proto je důležité uvést, že podstatným aspektem v poskytování pomoci lidem bez přístřeší je uvědomení, že poskytnout někomu pomoc znamená pracovat s člověkem, nikoliv za něj. Většina z nás, když vidí osobu, která je zbídačená, velmi snadno propadne do přesvědčení, že za každou cenu je její povinností ji zachraňovat. Jestliže není klient rozhodnutý pro změnu cokoliv udělat, může se sociální pracovník sedřít a nikdy nedosáhne požadovaného výsledku, o který usiluje. Je také nesmírně důležité zjistit, o jakou konkrétní pomoc klient žádá a dle toho stanovit potřebné kroky k dosažení cílů (Průdková, Novotný, 2008).

Tak jako každý člověk i bezdomovec potřebuje zajistit základní lidské potřeby, které jsou nezbytným faktorem pro přežití jedince a budování plnohodnotného života. Jsou to potřeby

označovány za klíčové pro fyzické, emoční, sociální i duševní blaho jedince, můžeme zde zařadit potřebu spánku, potravy, osobní hygieny či ošacení. Jestliže osoba bez přístřeší nemá, kde spát a není jí poskytnuta v případě potřeby dostatečná zdravotní péče nelze s ní hovořit o změně životního stylu (Hradecký, Hradecká, 1996).

Matoušek (2001, s. 184) vysvětluje, že sociální fungování je v současnosti pojem, o který se opírají cíle sociální práce. Dle Navrátila (2000): „*Cílem sociální práce je podpora sociálního fungování klienta v situaci, kde je taková potřeba buď skupinově, nebo individuálně vnímána a vyjádřena. Sociální práce se profesionálně zabývá lidskými vztahy v souvislosti s výkonem sociálních rolí.*“ (Navrátil, 2000, citováno podle Matoušek, 2001, s. 184)

3.2.1 Nízkoprahová denní centra

Nízkoprahové služby, jsou zaměřeny na klienty, kteří nevyhledávají konkrétní formu pomoci a prostředí poskytované služby je co nejvíce podobné přirozenému prostředí klientů. Pro poskytování služby není nutné mít dostatek informací o klientovi, z důvodu, aby byla služba co nejvíce dostupná pro všechny, kteří spadají do cílové skupiny (Vágnerová, Csémy, Marek, 2013).

Dle Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách nízkoprahová denní centra poskytují ambulantní nebo terénní služby pro osoby bez domova. Mezi základní činnosti tohoto typu centra řadíme poskytování podmínek pro hygienický servis, poskytnutí stravy či pomoc s jejím zajištěním, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarání osobních záležitostí (Zákon č. 108/2006 Sb., § 61).

Nízkoprahová denní centra jsou tvořena velkou místností se stoly a židlemi, kde si klienti mohou odpočinout a najíst se. Je zde možnost využít toalety, sprchu a šatník, kde zdarma či za mírný úplatek lze dostat oblečení a obuv. Každý klient je seznámen s vnitřním řádem a s nabídkou poskytovaných služeb. Osobám pod vlivem alkoholu či jiné drogy, agresorům a osobám s infekčním onemocněním je vstup zakázán. Cílem tohoto zařízení je zvýšit informovanost klientů, snažit se o zlepšení jejich komunikace při obstarávání různých záležitostí s úřady, vyvolávat zájem o osobní hygienu a motivovat je k navazování kontaktu s rodinou (Průdková, Novotný, 2008).

3.2.2 Noclehárny

Noclehárny jsou poskytovány ambulantní formou osobám bez domova, které mají zájem o využití hygienického servisu a přenocování (Zákon č. 108/2006 Sb., § 63). Služba

je poskytována zdarma nebo za částečnou či úplnou úhradu, dle stanovení uvedeném ve smlouvě s poskytovatelem služby (Zákon č. 108/2006 Sb., § 71).

Nocleh je poskytován na jednu noc, lze tuto službu využít opakovaně. Noclehárny nejsou poskytovány pro osoby s infekčním onemocněním, pod vlivem návykových látek, dále osobám agresivním. Úroveň ubytování v tomto typu služby není příliš vysoká, místnost je vybavena mnoha lůžky, kde klient ráno odchází a večer se může opět vrátit. Je to dáno tím, aby si klient přes den řešil svou situaci a především, aby noclehárnu nevyužíval pro celodenní zahálení. Sociální pracovníci jsou po celou dobu pobytu klientovi na blízku a mohou mu poskytnout poradenství či pomoc při řešení jeho sociální situace (Průdková, Novotný, 2008).

Z nouzového ubytování v podobě nocleháren by klient měl přejít do vyššího stupně reintegrace a tím jsou azylové domy či domy na půl cesty. Většinu nocleháren provozují organizace, jako je Naděje, Armáda spásy či Arcidiecézní charita (Vágnerová, Csémy, Marek, 2013).

3.2.3 Azylové domy

Azylové domy jsou pobytové služby, poskytující azyl osobám, které v důsledku své nepříznivé sociální situace přišli o bydlení (Zákon č. 108/2006 Sb., § 57).

Pobytové služby zahrnují reintegrační program, jehož cílem je poskytnout klientovi prostor a podporu, aby se pod vedením sociálního pracovníka postupně naučil, jak žít ve společnosti a úspěšně opustil toto zařízení a dosáhl vlastního bydlení. Tento program vyžaduje od klienta aktivní spolupráci, a to v rámci individuálního plánování. Pobyt je zde časově omezen, většinou zde mohou zůstat maximálně po dobu jednoho roku. Pro přijetí do azylového domu je nutné, aby měl klient osobní doklady a stálý příjem (Vágnerová, Csémy, Marek, 2013).

Podle zákona se očekává, že osoba bez domova v azylovém domě bude schopna během jednoho roku vyřešit všechny své problémy a po roce přejít do komerčního bydlení nebo využije jiné služby. Cílovou skupinou ovšem nejsou jen osoby bez přístřeší, ale také jednotlivci či rodiny s dětmi, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci. Funkce azylových domů jsou preventivní a pomáhající. Preventivní funkce by měla vést k tomu, aby bylo zabráněno úplnému propadu osoby na ulici a funkce pomáhající má naopak pomoci osobám bez domova, dostat se z ulice. Problém spočívá v tom, že tyto služby jsou nedostupné, protože jsou zde ubytováni lidé, kteří přišli o komerční bydlení (Vágnerová, Marek, Csémy, 2018).

Ubytování v azylovém domě je na vyšší úrovni oproti ubytování v noclehárně. Na pokoji je méně lůžek, více soukromí a pobyt je celodenní. Klienti si mohou v kuchyňce připravit jídlo, v prádelně vyprat prádlo a ve společenské místnosti je možnost využít počítač s internetem či knihovna. Bydlení zde je srovnatelné s ubytovnou, s tím rozdíle, že je cenově dostupnější a je zde po celý den přítomný sociální pracovník, který klienty podporuje, poskytuje informace a v případě potřeby zasahuje při řešení problémů (Průdková, Novotný, 2008).

4. Financování

4.1 Financování organizací

Finance jsou v dnešních běžných společenských systémech klíčovým a nezbytným prvkem. Historicky můžeme zaznamenat, že finanční podpora sociálních služeb a vznik organizací specializujících se v této oblasti se začaly objevovat až v období průmyslové revoluce. V rámci feudálního systému záleželo na rozhodnutí panovníka nebo feudála, zda se věnoval péči o chudé a nemocné a zda na svém panství podporoval sociální aktivity. V období raného kapitalismu byla sociální situace ve městech velice obtížná. Určité sociální struktury byly závislé na ochotě zaměstnavatelů a postupně se rozvíjela také role státu. V současné době je sociální systém ve vyspělých státech přímo propojen s politikou státu a jeho financování je zajištěno prostřednictvím státních nebo obecních či regionálních rozpočtů (Matoušek, 2003).

V České republice je financování institucí podmíněno statutem a právním postavením těchto institucí a základním rozlišovacím faktorem je právě způsob, jakým organizace vznikla. Rozlišujeme několik typů vzniku:

- instituce, které mají státem zřízenou právní subjektivitu, označované jako příspěvkové;
- organizace zřízené státem bez právní subjektivity, označované jako rozpočtové;
- organizace vytvořené obcemi, okresními úřady, kraji a pověřenými obcemi;
- různé druhy nestátních neziskových organizací s právní subjektivitou (Matoušek, 2003).

V organizaci s právní subjektivitou má vedení podniku oprávnění spravovat svěřený rozpočet a navazovat hospodářské vztahy při dodržování platných zákonů a právních norem. Naopak, finanční prostředky organizace bez právní subjektivity jsou elementem nadřízené organizace a vedení podniku nemá oprávnění jednat v hospodářském styku. Nestátní, neziskové organizace, které vznikají z vůle občanů jsou financovány „nenárokově“ na dobrovolnické bázi, a státní orgány nemají povinnost zajišťovat těmto subjektům finanční prostředky. Při správě finančních prostředků je vedení těchto organizací povinno dodržovat platné právní předpisy a plnit povinnosti vyplývající z individuálních darovacích smluv, které mohou výrazně využití prostředků ovlivnit (Matoušek, 2003).

Neziskové organizace si pro svoji činnost, tj. na poskytování svých služeb musí obstarávat finance samy. V rámci tohoto procesu nemohou očekávat zisk nebo návratnost, což

je výrazný rozdíl oproti podnikatelské sféře. Mezi hlavní zdroje financí, které mohou neziskové organizace využít řadíme následující:

- 1) Výtěžky z prodeje poskytovaných služeb a výrobků,
- 2) individuální dárci, firemní dárci, dobrovolníci – (dary, příspěvky aj.),
- 3) veřejné zdroje (například z ministerstev či krajů),
- 4) nadace a nadační fondy,
- 5) ostatní subjekty (neziskové organizace, zahraniční organizace aj.) (Šedivý, Medlíková, 2011).

Aby nezisková organizace dlouhodobě udržitelná je nutností zajistit také vícezdrojové financování. Financování z více zdrojů znamená potřebu zajistit pro neziskovou organizaci finanční podporu z různých zdrojů, aby nebyla závislá pouze na jednom z nich. Důležité je nejen množství zdrojů, ale rovněž jejich procentuální podíl na celkovém portfoliu finančních prostředků. V praxi často dochází k situacím, kdy neziskové organizace sice získávají finance z více zdrojů, ale jeden z nich dominuje, což vede k závislosti organizace na tomto zdroji a organizace se tak stává nestabilní (Šedivý, Medlíková, 2011).

Dalším možným způsobem financování neziskových organizací je tzv. fundraising, což lze doslovně přeložit z anglosaštiny jako „navyšování fondů či zdrojů“. Tento přístup představuje profesionální, cílenou, pečlivě organizovanou a časově promyšlenou činnost zaměřenou na hledání sponzorů a získávání finančních prostředků k podpoře veřejně prospěšných nebo dobročinných aktivit. V užším smyslu zahrnuje oslovování, spolupráci a komunikaci s individuálními dárci. Širší pojetí pak zahrnuje i organizování sbírkových akcí, benefičních koncertů, podávání žádostí o granty a přijímání příspěvků od nadací (Šedivý, Medlíková, 2011).

Neziskové organizace mohou a v praxi také často využívají finanční podpory od obcí, měst a krajů ve formě dotací, obvykle udělovaných na jedno roční období. Vzhledem k tomu, že proces získávání dotací je časově náročný, je nezbytné, aby tyto organizace vytvářely rezervní fond, z něhož mohou čerpat v období od podání žádosti až po skutečné obdržení peněžních prostředků (Šedivý, Medlíková, 2011).

B. Empirická část / praktická

1. Výzkum

1.1 Cíl výzkumu

Cílem praktické části této bakalářské práce je zjistit rozšířenost a míru předsudků a stereotypů o bezdomovcích a lidech bez domova, které většinová společnost má a vytváří jako soubor atributů.

1.2 Metodologie výzkumu

Pro svou bakalářskou práci jsem se rozhodla použít kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření. Anonymní dotazník se skládá ze dvou částí. První část je zaměřená na získání informací o respondentovi a druhá část se soustředí na míru jejich projeveného souhlasu k předloženým stereotypům, které jsem formulovala na základě studia odborné literatury. Návodným nástrojem pro formulaci jednotlivých stereotypních výroků o bezdomovectví a bezdomovcích mi též byl ChatGPT 3.5 jako expertní systém implementující prvky umělé inteligence pomocí technologie velkých jazykových modelů a umělé neuronové sítě.

Dotazník obsahoval dohromady 25 otázek, při čemž 5 bylo zaměřených na údaje o respondentovi, 19 se týkalo výroků o stereotypech a jeden výrok sloužil jako hodnotící. Všechny otázky týkající se předsudků byly uzavřené a bylo možné odpovídat pouze do jaké míry respondent s výrokem souhlasí či nesouhlasí. Dotazník byl rozeslán prostřednictvím sociální sítě Facebook mezi přátele, kteří byli cílovou skupinou této studie. Celkový počet vyplněných dotazníků byl 139.

V rámci statistického zpracování zastoupení jednotlivých stereotypů ve výzkumném souboru byly vypočítány absolutní četnosti jednotlivých hodnocení míry stereotypizace bezdomovectví (Rozhodně ano, Spíše ano, Spíše ne, Rozhodně ne, Nevím). Zároveň bylo k výročkům přiřazeno hodnocení známkou od 5 – nevím, nedokážu posoudit – po rozhodně ano – 1). Tyto „známky“ budou hlavním kritériem sledování hodnocení jednotlivých průměrné intenzity stereotypizace konkrétního znaku bezdomovectví a bude na jejich základě možné porovnat také jednotlivé výroky – znaky bezdomovectví.

Kód 5	Kód 4	Kód 3	Kód 2	Kód 0
Nevím, nejsem schopen posoudit.	Rozhodně ne, rozhodně nesouhlasím.	Spíše ne, spíše nesouhlasím.	Spíše ano, spíše souhlasím.	Rozhodně ano, rozhodně souhlasím.

Tabulka 1: Vzor škály

Na základě přidělených kódů (bodů) dle míry souhlasu respondenta s daným výrokiem bylo ke každému výroku vypočítáno hodnotící skóre (průměrná bodová hodnota vypočítaná z výroků mimo výrok Nejsem schopen posoudit).

Uvedené hodnotící skóre slouží k rychlé orientaci a vzájemnému porovnání výroků a umožní také případné opakování měření.

5,00 – 3,51	3,50-2,51	2,50-1,51	1,50 - 1
Tendence vnímat výrok jako naprosto stereotypní – rozhodně se nezakládá na pravdě.	Tendence vnímat výrok jako spíše stereotypní – spíše se nezakládá na pravdě.	Tendence vnímat výrok jako spíše pravdivý.	Tendence vnímat výrok jako naprosto pravdivý.

Tabulka 2: Vzor škály tendence vnímat výrok

1.3 Pilotáž

Před samotným prováděním výzkumu jsme realizovali pilotní studii, v rámci, které jsme komunikovali s umělou inteligencí ohledně nejčastěji se ve společnosti vyskytujících předsudcích vůči bezdomovcům a lidem bez domova. Dále jsme provedli studium odborné literatury, pomocí které jsme zjistili nejčastější postoje a předsudky, které zaujímá většinová společnost o této cílové skupině. Pilotáž byla provedena také volnými rozhovory se známými a přáteli, díky nimž se mi podařilo zpřesnit formulaci jednotlivých výroků v dotazníku.

1.4 Výsledky šetření

Jak již bylo uvedeno, dotazník zahrnoval 25 otázek, které byly rozděleny do dvou hlavních částí. První část obsahovala otázky týkající se osobních údajů respondentů, zatímco druhá část se zaměřovala na jednotlivé výroky a stereotypy o bezdomovcích a lidech bez domova. Celkem dotazník vyplnilo 139 respondentů, jejich odpovědi byly zpracovány do přehledných tabulek a grafů.

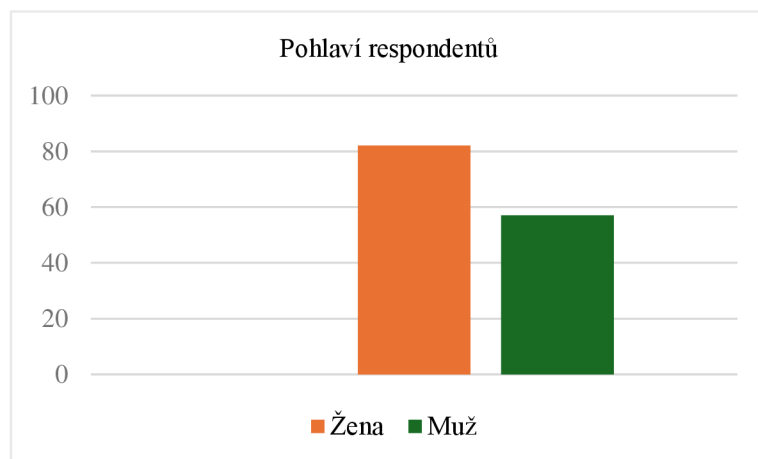
1.4.1 Popis vzorku respondentů

Otázka č.1.: Uved'te, s jakým pohlavím se ztotožňujete:

Účelem této otázky bylo získat informace o pohlaví respondentů.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Žena	82
Muž	57
Jiné	0
Celkem	139

Tabulka 3: Pohlaví respondentů

Graf 1: Pohlaví respondentů

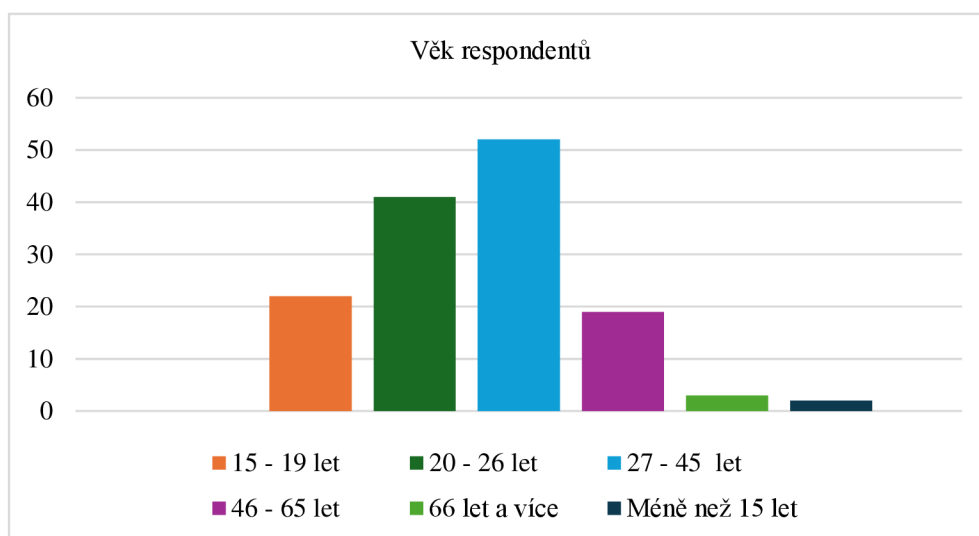
Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 139 respondentů, z toho vyplnilo dotazník 82 žen a 57 mužů. Lze tedy říct, že ženy projevily o něco větší aktivitu ve vyplňování dat než muži.

Otázka č.2.: Uved'te svůj věk:

Účelem této otázky bylo získat informace o věk respondentů.

Tabulka četností	
Odpověď	n
15–19 let	22
20–26 let	41
27–45 let	52
46–65 let	19
66 let a více	3
Méně než 15 let	2
Celkem	139

Tabulka 4: Věk respondentů

Graf 2: Věk respondentů

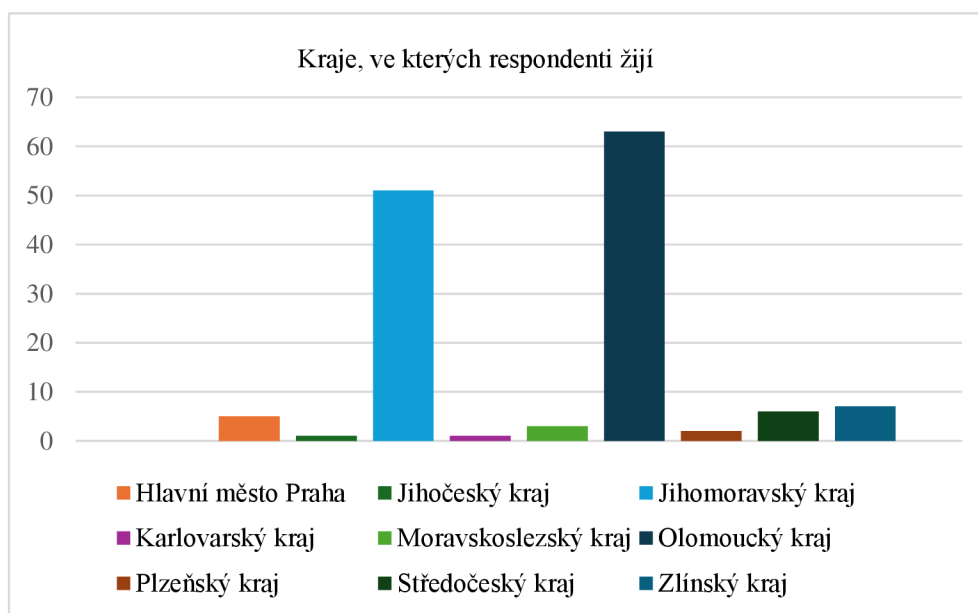
Jak jsem již uváděla, tato otázka byla formulována za účelem získání informací o věku respondentů. Věkové kategorie jsme rozdělili dle periodizace lidského věku od dospívání až po stáří. Z uvedených výsledků vyplývá, že nejpočetnější skupinou, jež se výzkumu zúčastnila byli respondenti ve věku 27–45 let, kterou vyplnilo 52 dotazovaných. Druhou nejvíce zastoupenou kategorií byli respondenti ve věku 20–26 let, kterou vyplnilo 41 dotazovaných. Třetí nejpočetněji zastoupenou kategorií byli respondenti ve věku 15–19 let, kterou vyplnilo 22 dotazovaných. Do výzkumu se zapojily všechny věkové kategorie. Do nejstarší kategorie nad 66 let se zapojili 3 respondenti a do nejmladší věkové skupinu pod 15 let spadají pouze dva respondenti.

Otázka č.3.: Uved'te kraj, ve kterém žijete:

Účelem této otázky bylo získat informace o tom, ve kterém kraji respondenti žijí.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Hlavní město Praha	5
Jihomoravský kraj	51
Jihočeský kraj	1
Karlovarský kraj	1
Moravskoslezský kraj	3
Olomoucký kraj	63
Plzeňský kraj	2
Středočeský kraj	6
Zlínský kraj	7
Celkem	139

Tabulka 5: Kraje, ve kterých respondenti žijí

Graf 3: Kraje, ve kterých respondenti žijí

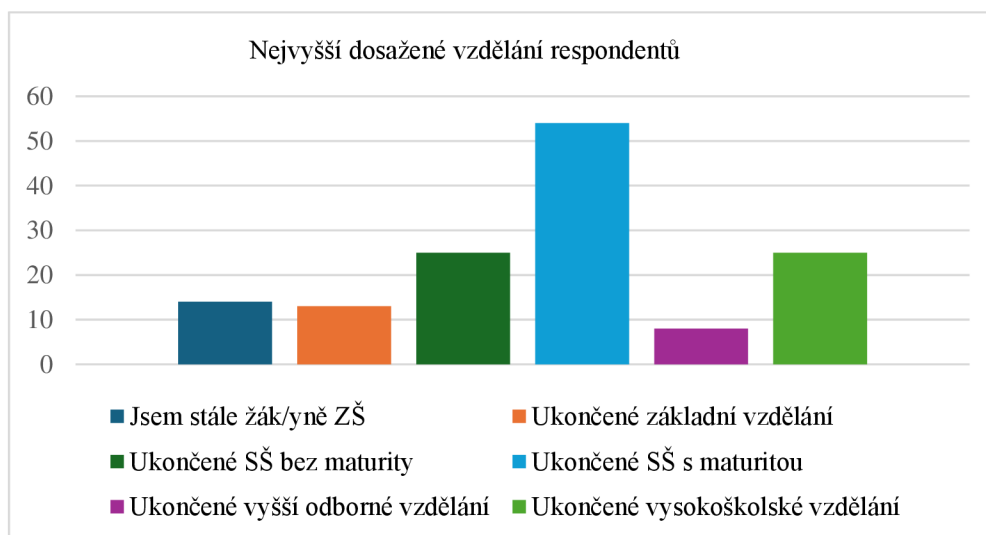
Cílem otázky bylo zjistit, ve kterém regionu respondenti žijí, protože to může výrazně ovlivnit jejich postoj k bezdomovectví. Z dat uvedených v grafu je patrné, že nejpočetnější skupina respondentů, kteří se účastnili výzkumného šetření žije v Olomouckém kraji (83 respondentů) a druhou nejpočetnější skupinou jsou respondenti z Jihomoravského kraje (51 respondentů). V některých krajích nebyl dotazník vyplněn žádným respondentem, například Královéhradecký či Liberecký kraj. Tento výsledek byl očekávaný vzhledem k místu, kde byl dotazník šířen.

Otázka č.4.: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

Hlavním záměrem této otázky bylo získat informace o nejvyšším stupni vzdělání, kterého respondenti dosáhli.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Jsem stále žák/yně ZŠ	14
Ukončené základní vzdělání	13
Ukončené středoškolské vzdělání bez maturity	25
Ukončené středoškolské vzdělání s maturitou	54
Ukončené vyšší odborné vzdělání	8
Ukončené vysokoškolské vzdělání	25
Celkem	139

Tabulka 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

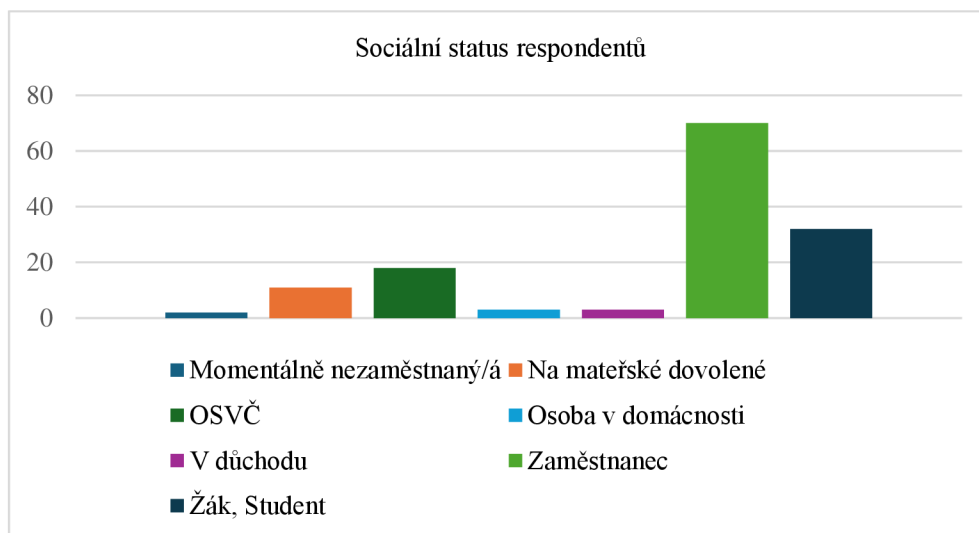
Hlavním záměrem této otázky bylo zjistit, jaký nejvyšší stupeň vzdělání respondenti dosáhli z důvodu, že stupeň vzdělání může ovlivnit postoj k bezdomovcům. Lidé s vyšším vzděláním mohou být více otevření k porozumění složitým životním situacím osob bez domova, ale je nezbytné brát v potaz i další faktory, které mohou zásadně ovlivnit postoj vůči bezdomovcům. Z dat výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou (54 respondentů). Středoškolské vzdělání bez maturity a vysokoškolské vzdělání se umístily obě s 25 respondenty. Naopak nejmenší zastoupení mělo vyšší odborné vzdělání, s počtem pouhých 8 respondentů. Dotazníkového šetření se účastnilo 14 respondentů ze základní školy a 13 respondentů dosáhlo pouze základního vzdělání.

Otázka č.5.: V současné době jste:

Účelem této otázky bylo získat informace o sociálním statusu respondentů.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Momentálně nezaměstnaný/á	2
OSVČ	18
V důchodu	3
Osoba v domácnosti	3
Zaměstnanec	70
Žák, Student	32
Na mateřské dovolené	11
Celkem	139

Tabulka 7: Sociální status respondentů

Graf 5: Sociální status respondentů

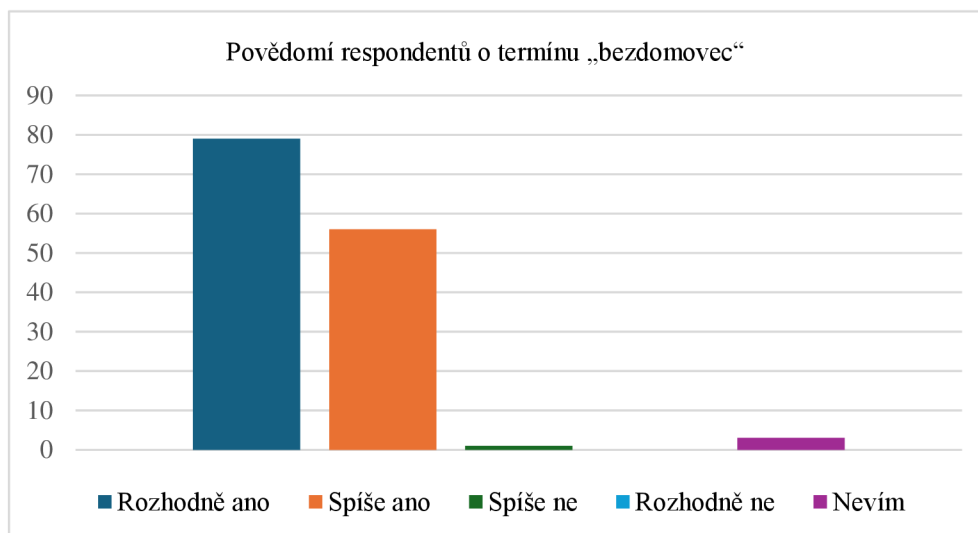
Sociální status respondentů je další stěžejní otázkou v dotazníkovém šetření. Lidé s různým sociálním statusem mohou mít odlišné hodnoty a životní zkušenosti, což se může projevit ve způsobu, jakým odpovídají na otázky v dotazníku. Z dat výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce dotazníků vyplnili zaměstnanci (70 respondentů), v zastoupení byli studenti (32 respondentů) a osoby samostatně výdělečně činné (18 respondentů). Dotazníkového šetření se zúčastnily také osoby na mateřské dovolené (11 respondentů), osoby v důchodu (3 respondenti), osoby v domácnosti (3 respondenti) a momentálně nezaměstnaní (2 respondenti).

Otázka č.6.: Dokázali byste uvést a vysvětlit, kdo je obvykle označován jako "bezdomovec"?

Účelem této otázky bylo získat informace, zda mají respondenti povědomí o tom, kdo to „bezdomovec“ je.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Rozhodně ano	79
Spíše ano	56
Spíše ne	1
Rozhodně ne	0
Nevím	3
Celkem	139

Tabulka 8: Povědomí respondentů o termínu „bezdomovec“

Graf 6: Povědomí respondentů o termínu „bezdomovec“

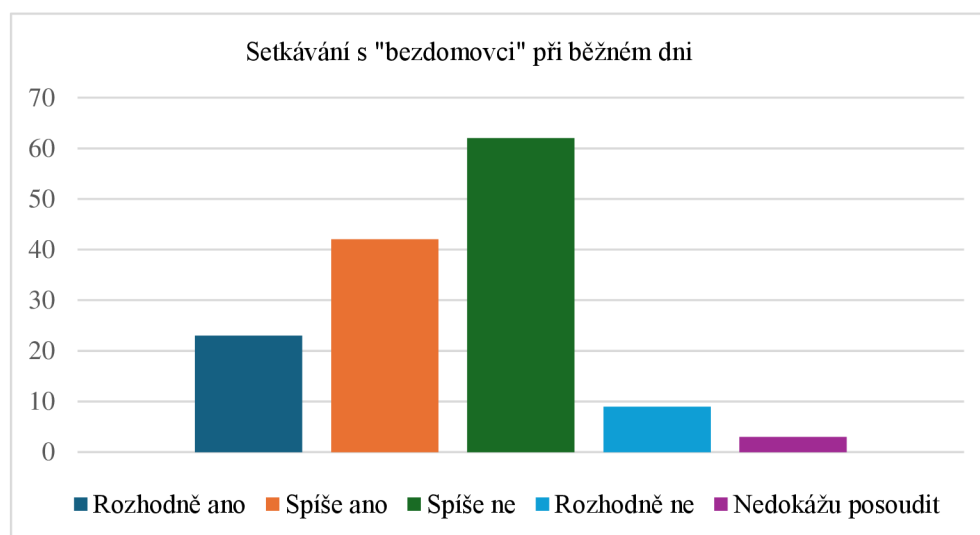
Záměrem této otázky bylo zjistit, jaké povědomí o „bezdomovcích“ respondenti mají. Tuto otázku považuji za velice důležitou, protože při hodnocení informací o těchto lidech je nezbytným a klíčovým prvkem vědět, kdo to „bezdomovec“ je. Z výsledků uvedených v grafu vyplývá, že většina respondentů dokáže charakterizovat tyto osoby - 79 respondentů odpovědělo rozhodně ano a 56 respondentů spíše ano. Pouze jeden respondent odpověděl spíše ne a 3 respondenti neví. Žádný respondent neodpověděl rozhodně ne, tudíž lze říci, že respondenti považují své povědomí o této skupině osob za velmi dobré.

Otázka č.7.: Setkáváte se běžně s "bezdomovci" v rámci svého každodenního života?

Hlavním záměrem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti běžně setkávají s „bezdomovci“ při běžném dni, během svého každodenního života.

Tabulka četností	
Odpověď	n
Rozhodně ano	23
Spíše ano	42
Spíše ne	62
Rozhodně ne	9
Nevím	3
Celkem	139

Tabulka 9: Setkávání s „bezdomovci“ při běžném dni

Graf 7: Setkávání s „bezdomovci“ při běžném dni

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se běžně respondenti setkávají s „bezdomovci“ při běžném dni, protože je to další faktor, který může ovlivnit zaujatý postoj k této cílové skupině lidí, kterou se dotazník zabývá. Pokud se někdo setkává pravidelně s lidmi bez domova, může mít poněkud realističtější představu o jejich životních situacích. Z vyhodnocených dat jsme zjistili, že jsou výsledky poměrně vyrovnané. Rozhodně ano vyplnilo 23 dotazujících, spíše ano 42 dotazujících naopak spíše ne vyplnilo 62 dotazujících a rozhodně ne 9 dotazujících. Z celkového počtu respondentů pouze 3 nedokáží posoudit.

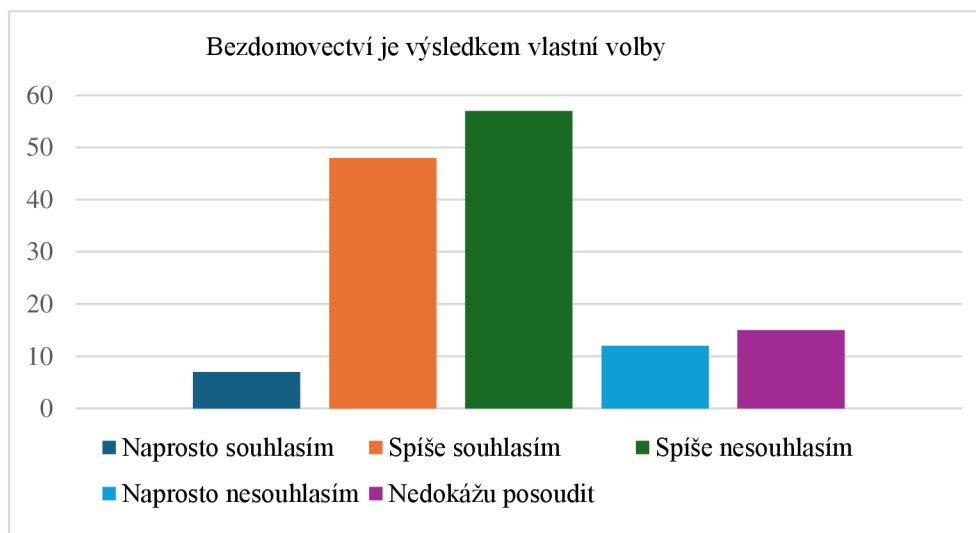
1.4.2 Předsudky a stereotypy o bezdomovcích a lidech bez domova

Následující údaje obsahují jednotlivé výroky. Cílem těchto tvrzení je zjistit, do jaké míry s nimi respondent souhlasí či nesouhlasí.

Otázka č.8: "Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby. Bezdomovci nechtějí žít jinak, nechtějí pro změnu cokoli udělat."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	7
Spíše souhlasím	48
Spíše nesouhlasím	57
Naprosto nesouhlasím	12
Nedokážu posoudit	15
Celkem	139

Tabulka 10: Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby

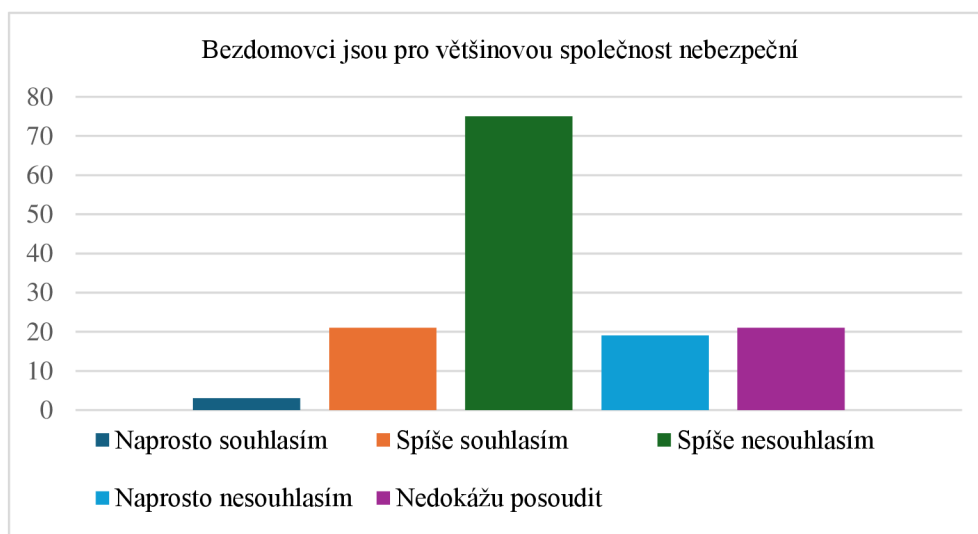
Graf 8: Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby

Z výsledku grafu lze říci, že 15 respondentů tuto skutečnost nedokáže posoudit. 12 respondentů s výrokem spíše nesouhlasí, naprosto souhlasí 7 respondentů, spíše souhlasí 48 respondentů, a naopak spíše nesouhlasí 57 respondentů. Dle indexu stereotypizace, který činí 2,86 je toto tvrzení spíše méně stereotypní.

Otázka č.9.: "Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	3
Spíše souhlasím	21
Spíše nesouhlasím	75
Naprosto nesouhlasím	19
Nedokážu posoudit	21
Celkem	139

Tabulka 11: Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční

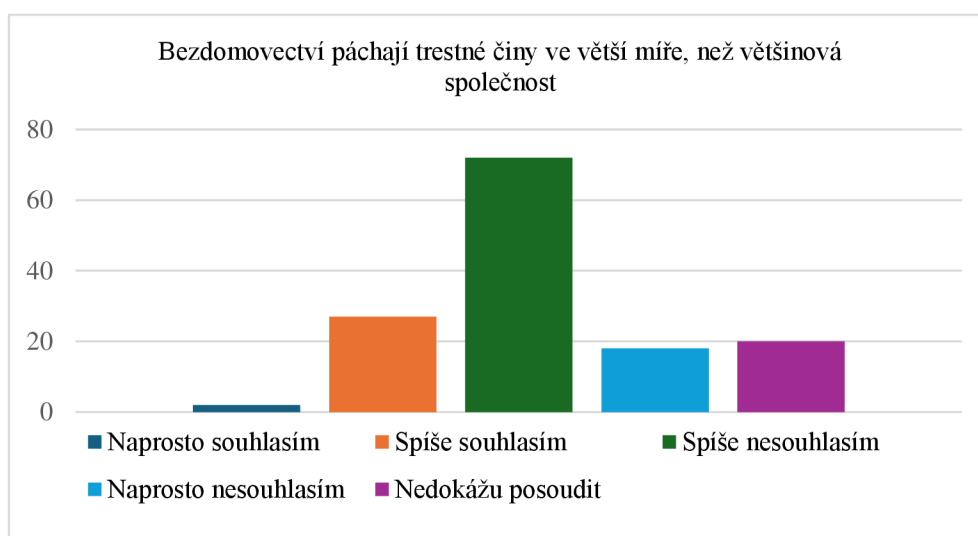
Graf 9: Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční

Na základě dat uvedených v grafu vyplývá, že nejpočetnější skupina respondentů s výrokem o nebezpečnosti bezdomovců spíše nesouhlasí (75 respondentů), naprosto nesouhlasí 19 respondentů. Naopak spíše souhlasí 21 respondentů, naprosto souhlasí 3 respondenti a nedokáže posoudit 21 respondentů. Index stereotypizace vyšel u tohoto výroku 3,24 z toho plyne, že je výrok spíše méně stereotypní.

Otázka č.10.: "Bezdomovci jsou často kriminálníci – páchají mnohdy trestné činy ve větší míře než většinová společnost."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	2
Spíše souhlasím	27
Spíše nesouhlasím	72
Naprosto nesouhlasím	18
Nedokážu posoudit	20
Celkem	139

Tabulka 12: Bezdomovectví páchají trestné činy ve větší míře, než většinová společnost

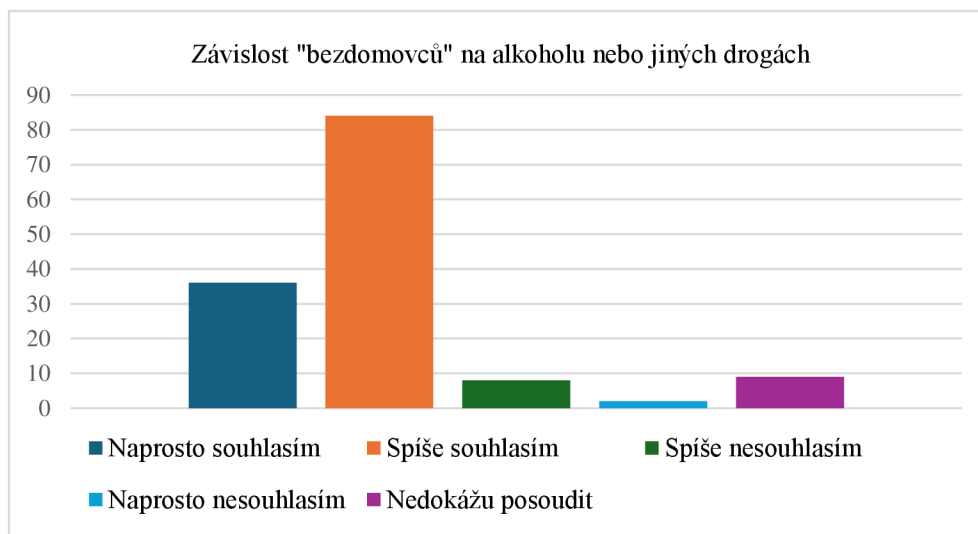
Graf 10: Bezdomovectví páchají trestné činy ve větší míře, než většinová společnost

Z dat uvedených v grafu můžeme zjistit, že naprosto souhlasí s větší trestnou činností u osob bez domova pouze 2 respondenti naopak naprosto nesouhlasí 18 respondentů. Nejpočetnější skupinou jsou respondenti, kteří s výrokem spíše nesouhlasí. Respondentů, kteří nedokáží tuto skutečnost posoudit je 20. Graf odpovídá indexu stereotypizace 3,19 z čehož plyne, že tento výrok je slabě stereotypní.

Otázka č.11.: "Bezdomovci jsou často závislí na alkoholu nebo jiných drogách."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	36
Spíše souhlasím	84
Spíše nesouhlasím	8
Naprosto nesouhlasím	2
Nedokážu posoudit	9
Celkem	139

Tabulka 13: Závislost „bezdomovců“ na alkoholu nebo jiných drogách

Graf 11: Závislost „bezdomovců“ na alkoholu nebo jiných drogách

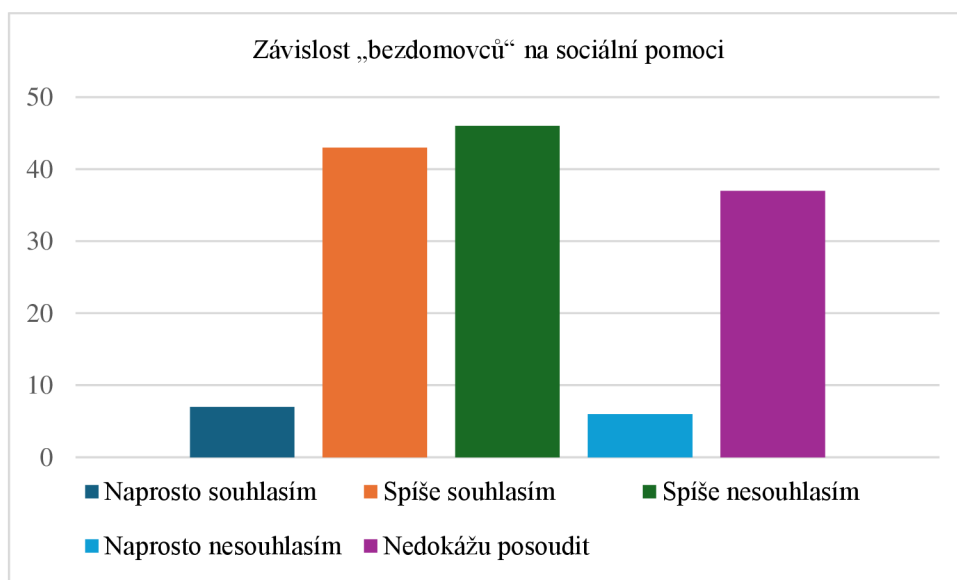
Z dat uvedených v grafu lze konstatovat, že s výrokem naprosto souhlasí 36 respondentů a spíše souhlasí 84 respondentů. Naopak naprosto nesouhlasí pouze 2 respondenti a spíše nesouhlasí 8 respondentů. Index stereotypizace je 2,02 a tudíž lze říci, že výrok o tom, že jsou osoby bez domova často závislé na alkoholu nebo jiných drogách je dle indexu stereotypizace nejvíce stereotypním tvrzením ze všech uvedených.

Otázka č.12.: "Bezdomovci jsou závislí na systému sociálního zabezpečení a sociální pomoci a umí ho zneužívat."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	7
Spíše souhlasím	43
Spíše nesouhlasím	46
Naprosto nesouhlasím	6
Nedokážu posoudit	37
Celkem	139

Tabulka 14: Závislost „bezdomovců“ na sociální pomoci

Graf č.12.: Závislost „bezdomovců“ na sociální pomoci

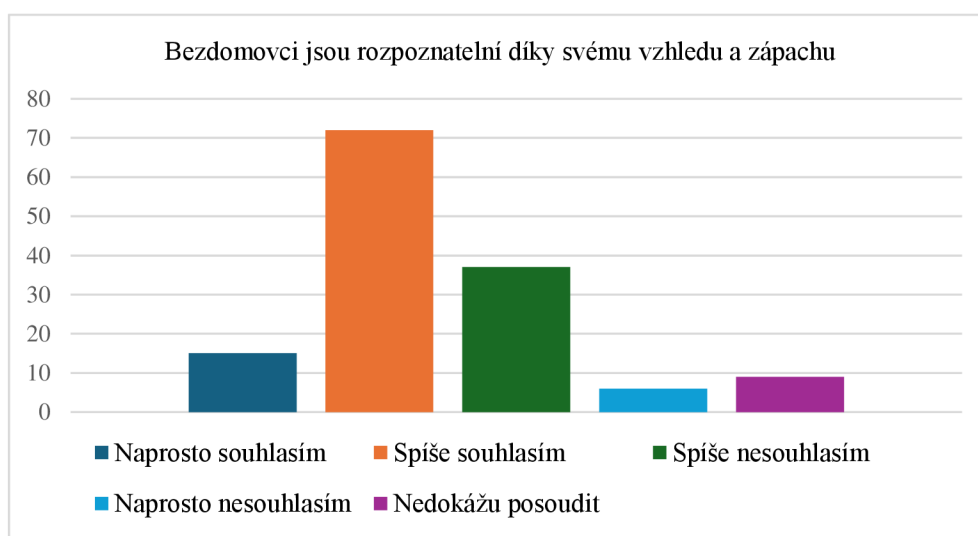
Graf 12: Závislost „bezdomovců“ na sociální pomoci

Většina respondentů (46) spíše nesouhlasí s daným výrokem, v těsném zástupu je 43 respondentů, kteří s výrokem spíše souhlasí a nedokáže posoudit 37 respondentů. Dalo by se říct, že počet respondentů je celkem vyrovnaný. Z uvedených dat a indexu stereotypizace 3,17 vyplývá, že je toto tvrzení vnímáno jako slabě stereotypní podobně jako u otázky č. 10.

Otázka č.13.: "Bezdomovci se dají snadno identifikovat, protože jsou špinaví a zapáchají."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	15
Spíše souhlasím	72
Spíše nesouhlasím	37
Naprosto nesouhlasím	6
Nedokážu posoudit	9
Celkem	139

Tabulka 15: Bezdomovci jsou rozpoznatelní díky svému vzhledu a zápachu

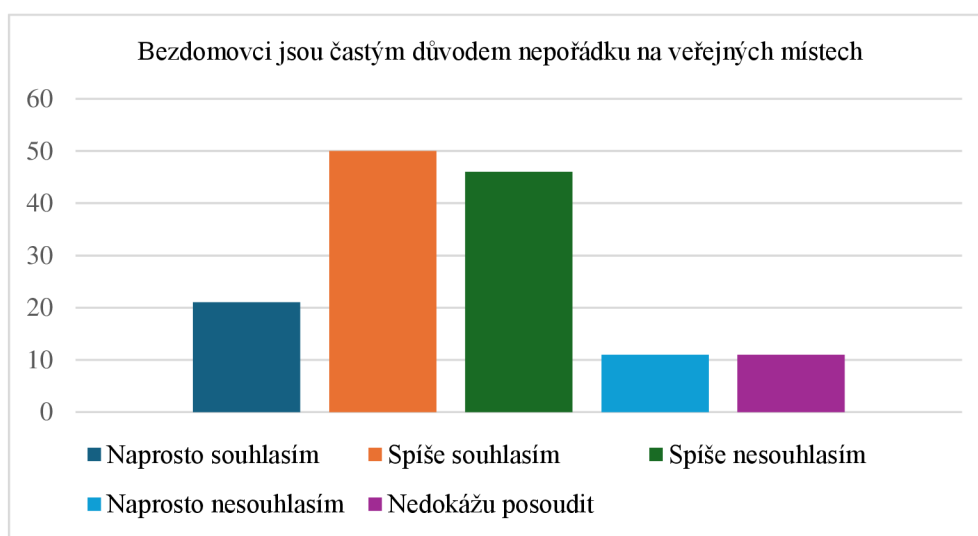
Graf 13: Bezdomovci jsou rozpoznatelní díky svému vzhledu a zápachu

S výrokem, že jsou osoby bez domova snadno rozpoznatelné podle toho, že zapáchají a jsou špinavé převážná většina respondentů souhlasila. Pouze 37 z dotazovaných spíše nesouhlasilo a 6 jich naprosto nesouhlasilo. Index stereotypizace je 2,44. Z toho plyne, že je výrok více stereotypním tvrzením.

Otázka č.14.: "Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných prostranstvích – často ho vytváří."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	21
Spíše souhlasím	50
Spíše nesouhlasím	46
Naprosto nesouhlasím	11
Nedokážu posoudit	11
Celkem	139

Tabulka 16: Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných prostranstvích

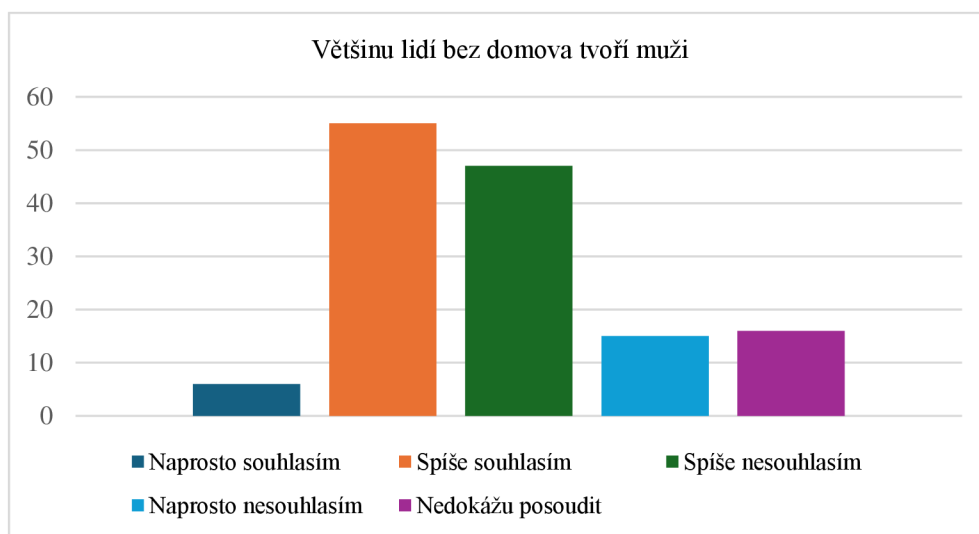
Graf 14: Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných místech

Z grafu číslo 14 lze vyčíst, že s tímto výrokem spíše souhlasí největší počet 50 respondentů. 20 respondentů uvedlo, že naprosto souhlasí. Naopak spíše nesouhlasí 46 respondentů, 11 naprosto nesouhlasí a 11 respondentů nedokáže posoudit. Index stereotypizace u tohoto výroku vyšel 2,58. Úroveň stereotypizace tohoto výroku je tedy méně stereotypní.

Otázka č.15.: "Bezdomovectví je převážně záležitostí mužů."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	6
Spíše souhlasím	55
Spíše nesouhlasím	47
Naprosto nesouhlasím	15
Nedokážu posoudit	16
Celkem	139

Tabulka 17: Většinu lidí bez domova tvoří muži

Graf 15: Většinu lidí bez domova tvoří muži.

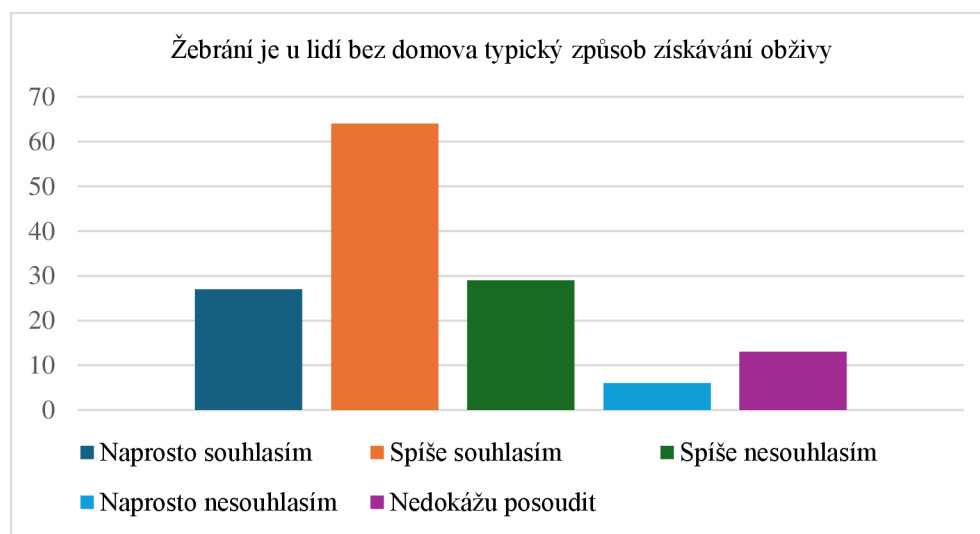
Nejvíce dotazujících opět uvedlo, že s výrokem o tom, že bezdomovectví je převážně záležitost mužů spíše souhlasí 55 respondentů a 6 naprosto souhlasí. S daným tvrzením spíše nesouhlasí druhá nejpočetnější skupina 47 respondentů a naprosto nesouhlasí 15 respondentů. U tohoto tvrzení nedokáže posoudit 16 respondentů. Index stereotypizace činí 2,86 z toho plyne, že toto tvrzení spíše není stereotypem.

Otázka č.16.: "Žebrání je typický způsob získávání obživy bezdomovců."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	27
Spíše souhlasím	64
Spíše nesouhlasím	29
Naprosto nesouhlasím	6
Nedokážu posoudit	13
Celkem	139

Tabulka 18: Žebrání je u lidí bez domova typický způsob získávání obživy

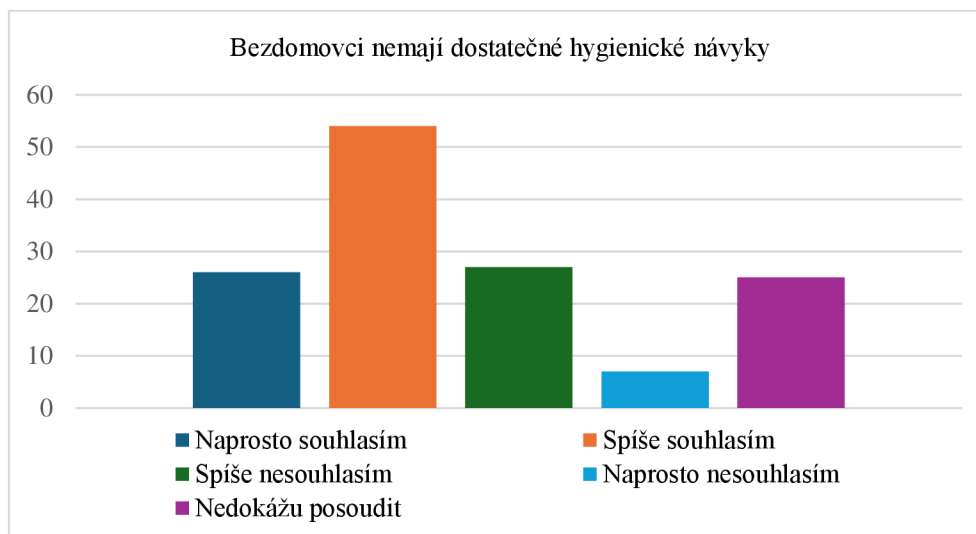
Graf 16: Žebrání je u lidí bez domova typický způsob získávání obživy

Z dat uvedených v grafu lze vyčíst, že nejvíce respondentů opět uvedlo, že s výrokem spíše souhlasí (64) a naprosto souhlasí 27 respondentů. Naopak nejméně respondentů uvedlo, že s výrokem naprosto nesouhlasí (6) a spíše souhlasí (29). Způsob obživy osob bez domova nedokáže posoudit 13 dotazujících. Index stereotypizace u tohoto výroku je 2,38 a proto lze toto tvrzení považovat za spíše stereotypní.

Otázka č.17.: "Bezdomovci nemají základní hygienické návyky."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	26
Spíše souhlasím	54
Spíše nesouhlasím	27
Naprosto nesouhlasím	7
Nedokážu posoudit	25
Celkem	139

Tabulka 19: Bezdomovci nemají dostatečné hygienické návyky

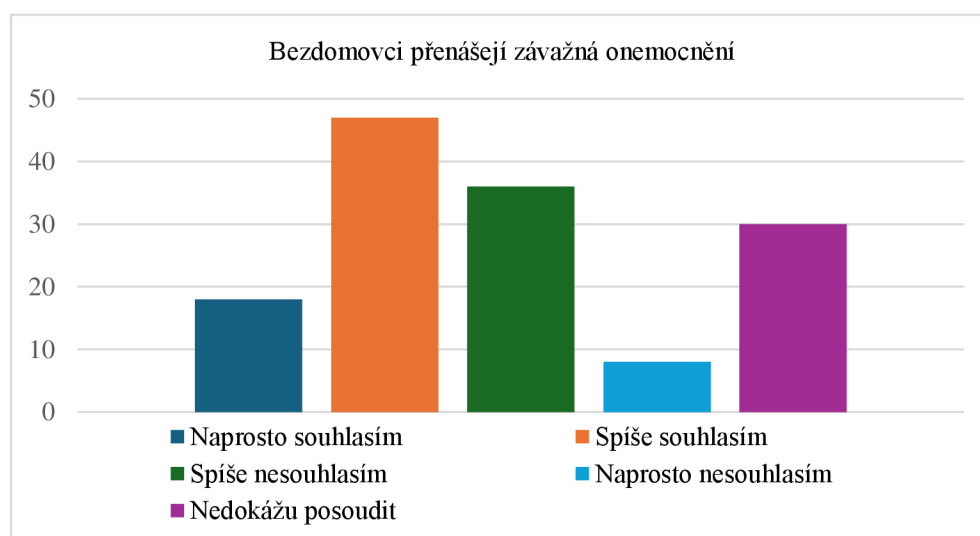
Graf 17: Bezdomovci nemají dostatečné hygienické návyky

Podle grafu nejvíce respondentů s výrokem spíše souhlasí (54) a naprosto souhlasí 26 respondentů. Naopak naprosto nesouhlasí 7 respondentů a 27 spíše nesouhlasí. Výrok o tom, zda mají bezdomovci základní hygienické návyky nedokáže posoudit 25 dotazujících. Index stereotypizace vyšel 2,65 tudíž lze toto tvrzení považovat za méně stereotypní.

Otázka č.18.: "Bezdomovci představují zdravotní riziko, protože přenášejí závažná onemocnění."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	18
Spíše souhlasím	47
Spíše nesouhlasím	36
Naprosto nesouhlasím	8
Nedokážu posoudit	30
Celkem	139

Tabulka 20: Bezdomovci přenášejí závažná onemocnění

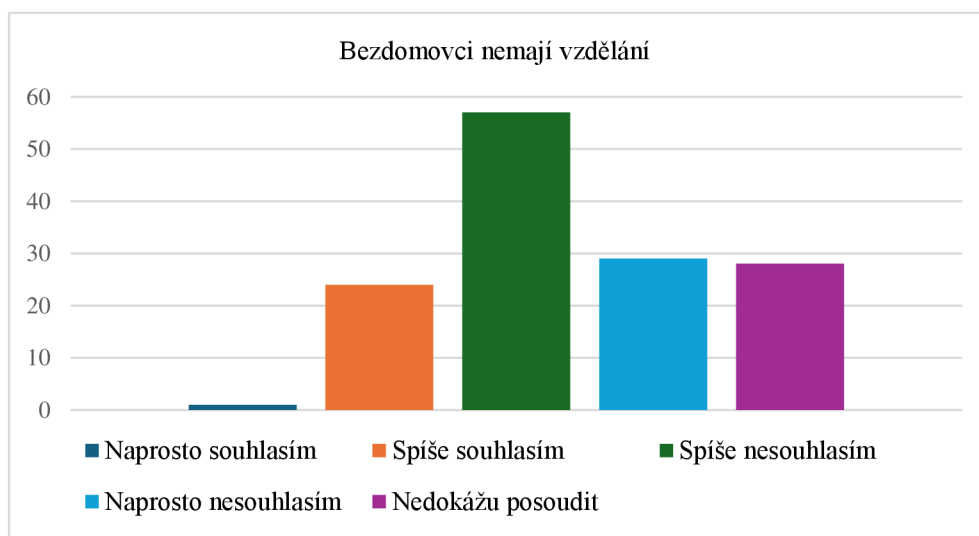
Graf 18: Bezdomovci přenášejí závažná onemocnění

Z dat grafu vyplývá, že nejvíce tázaných odpovědělo, že s výrokem spíše souhlasí (47). Naprosto souhlasí 18 respondentů a naprosto nesouhlasí 8 respondentů. S výrokem spíše nesouhlasí 36 respondentů a nedokáže posoudit 30 dotazujících. Z uvedených dat a indexu stereotypizace 2,89 vyplývá, že tvrzení spíše není stereotypem podobně jak u otázky číslo 15.

Otázka č.19.: "Bezdomovci jsou většinou lidé bez vzdělání".

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	1
Spíše souhlasím	24
Spíše nesouhlasím	57
Naprosto nesouhlasím	29
Nedokážu posoudit	28
Celkem	139

Tabulka 21: Bezdomovci nemají vzdělání

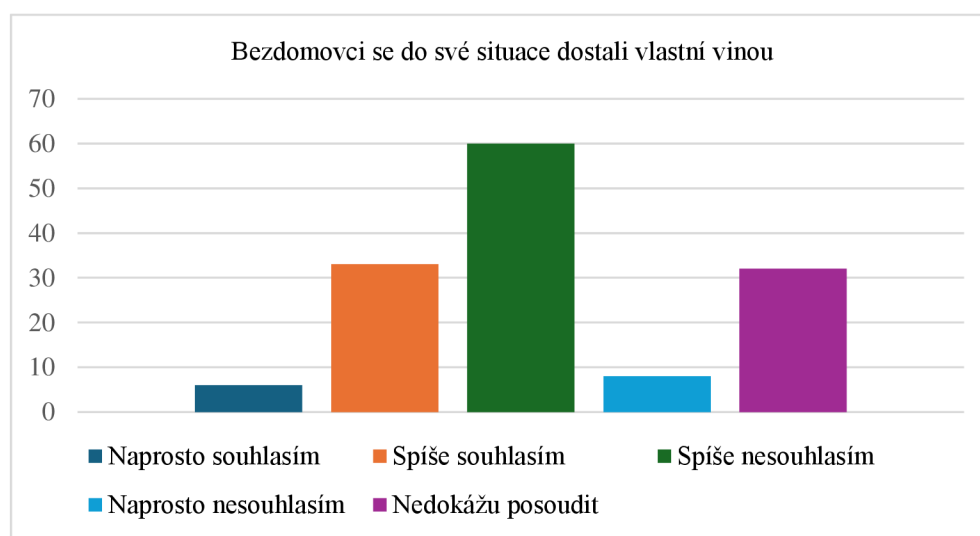
Graf 19: Bezdomovci nemají vzdělání

Většina respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí (57) a naprosto nesouhlasí (29). Naopak naprosto souhlasí pouze jeden respondent a spíše souhlasí (24). Poměrně velké procento dotazujících tento výrok nedokáže posoudit (28). Výsledky grafu odpovídají indexu stereotypizace 3,42 což znamená, že je výrok považován za méně stereotypní.

Otázka č.20.: "Bezdomovci si za svoji situaci mohou sami. Do této situace se dostali vlastní vinou."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	6
Spíše souhlasím	33
Spíše nesouhlasím	60
Naprosto nesouhlasím	8
Nedokážu posoudit	32
Celkem	139

Tabulka 22: Bezdomovci se do své situace dostali vlastní vinou

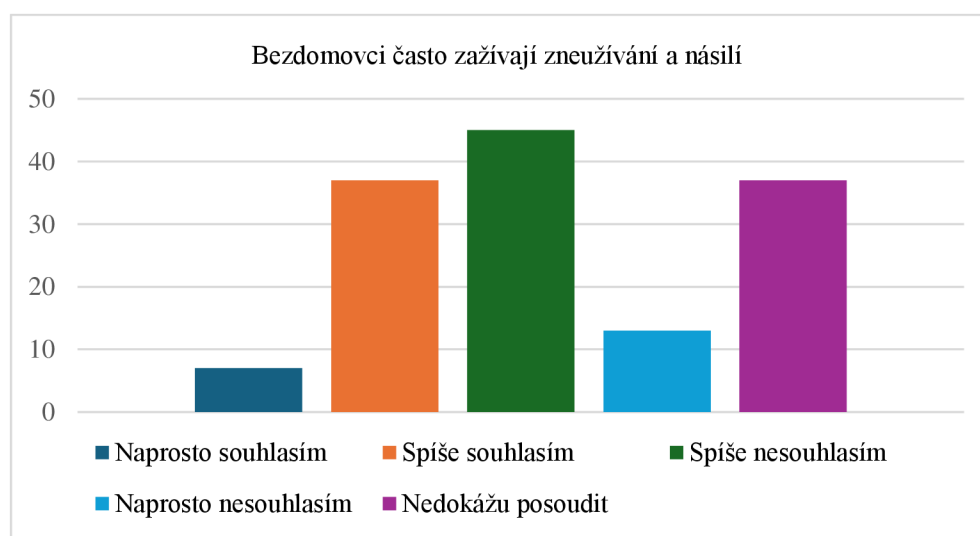
Graf 20: Bezdomovci se do své situace dostali vlastní vinou

Z dat uvedených v grafu na první pohled vyplývá, že většina dotazujících s výrokem o tom, že si osoby bez domova za svoji situaci mohou sami spíše nesouhlasí. Nejvyšší počet respondentů uvedl, že s výrokem spíše nesouhlasí (60). 8 respondentů uvedlo, že spíše nesouhlasí a 32 nedokáže posoudit. Naopak s výrokem spíše souhlasí 33 respondentů a 6 uvedlo, že spíše souhlasí. Index stereotypizace činí 3,19, tudíž je tvrzení považováno za méně stereotypní.

Otázka č.21.: "Bezdomovci jsou často oběťmi zneužívání či násilí."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	7
Spíše souhlasím	37
Spíše nesouhlasím	45
Naprosto nesouhlasím	13
Nedokážu posoudit	37
Celkem	139

Tabulka 23: Bezdomovci často zažívají zneužívání a násilí

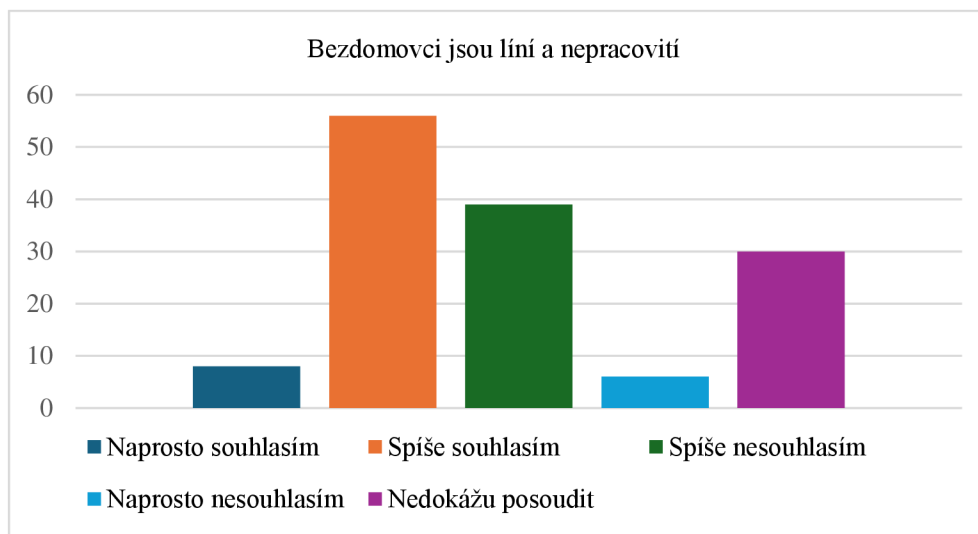
Graf 21: Bezdomovci často zažívají zneužívání a násilí

U tohoto výroku uvedlo 37 respondentů spíše souhlasím a stejný počet nedokáže posoudit. Nejvíce respondentů naopak uvedlo, že s tvrzením spíše nesouhlasí (45). Respondentů, kteří naprosto souhlasí bylo 7 a naprosto nesouhlasí 13 respondentů. Dle indexu stereotypizace, který činí 3,26 je toto tvrzení méně stereotypní.

Otázka č.22.: "Bezdomovci jsou líní – nechtějí pracovat."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	8
Spíše souhlasím	56
Spíše nesouhlasím	39
Naprosto nesouhlasím	6
Nedokážu posoudit	30
Celkem	139

Tabulka 24: Bezdomovci jsou líní a nepracovní

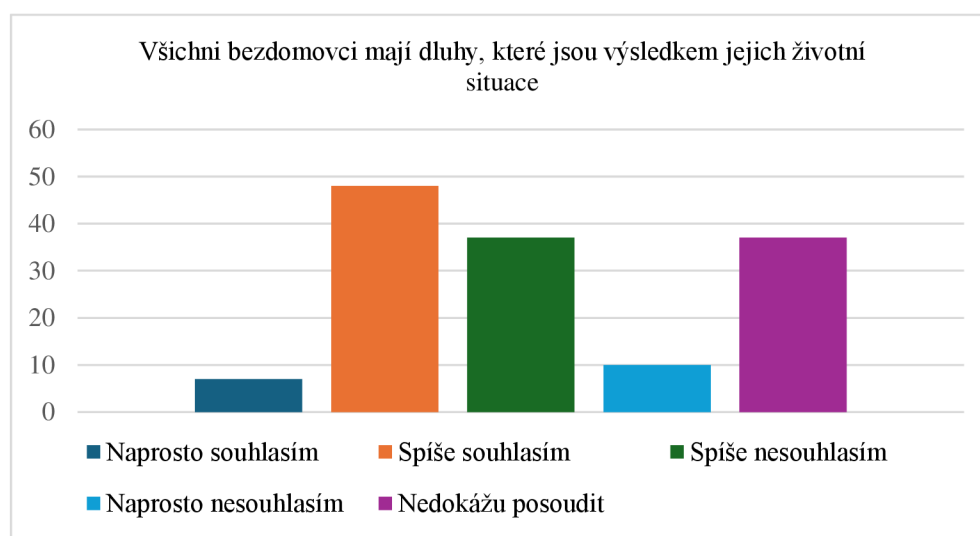
Graf 22: Bezdomovci jsou líní a nepracovní

Z výsledků lze konstatovat, že nejčastější odpovědí dotazujících na tento výrok bylo vyjádření spíše souhlasu (56). O něco méně dotazujících uvedlo, že s výrokem spíše nesouhlasí (39). Odpověď naprosto souhlasím uvedlo 8 respondentů a naprosto nesouhlasím 6 respondentů. Nedokáže posoudit 30 respondentů, což opět považuji za poměrně vysoké procento. Dle indexu stereotypizace 2,96 lze konstatovat, že se jedná opět o nestereotypní tezi.

Otázka č.23.: "Všichni bezdomovci jsou zadlužení. Zadlužení je důsledkem toho, proč skončili na ulici."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	7
Spíše souhlasím	48
Spíše nesouhlasím	37
Naprosto nesouhlasím	10
Nedokážu posoudit	37
Celkem	139

Tabulka 25: Všichni bezdomovci mají dluhy, které jsou výsledkem jejich životní situace

Graf 23: Všichni bezdomovci mají dluhy, které jsou výsledkem jejich životní situace

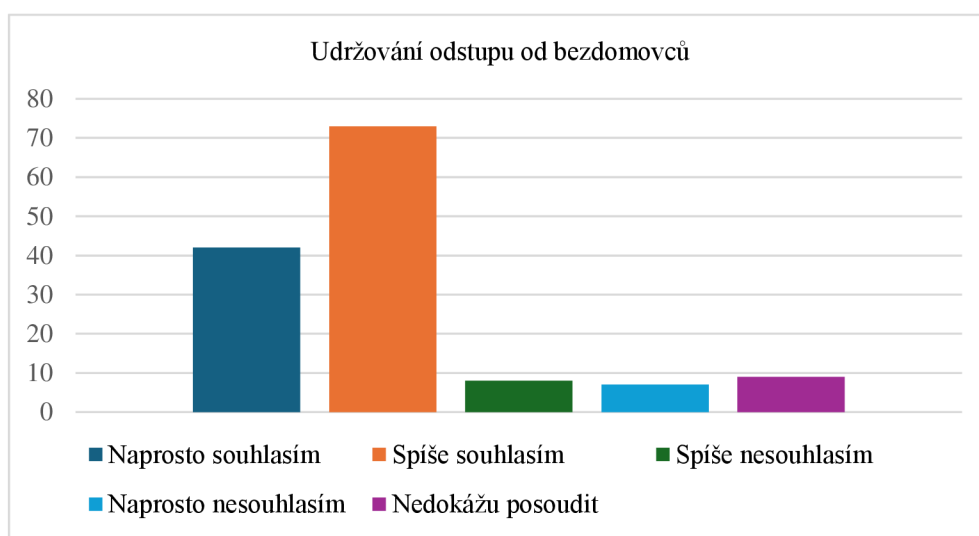
Z uvedených odpovědí vyplývá, že nejvíce respondentů s výrokem spíše souhlasí (48), a naprosto souhlasí (7). Naopak spíše nesouhlasí 37 dotazujících a naprosto nesouhlasí 10. Opět poměrně velké procento respondentů tento výrok nedokáže posoudit (37). Index stereotypizace činí 3,16 z toho vyplývá, že lze výrok považovat za méně stereotypní.

Otázka č.24.: "Od bezdomovců si snažím udržovat odstup, vyhýbat se jim, protože se v jejich blízkosti cítím nepříjemně."

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	42
Spíše souhlasím	73
Spíše nesouhlasím	8
Naprosto nesouhlasím	7
Nedokážu posoudit	9
Celkem	139

Tabulka 26: Udržování odstupů od bezdomovců

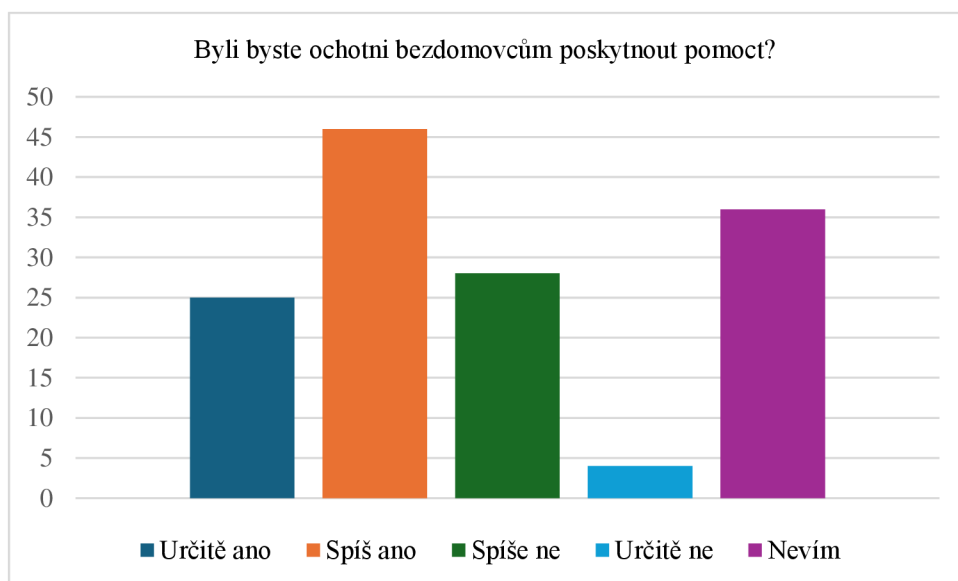
Graf 24: Udržování odstupů od bezdomovců

Z výsledků grafu na první pohled vyplývá, že největší počet respondentů s tvrzením spíše souhlasí (73) a naprosto souhlasí druhá nejpočetnější skupina dotazovaných (42). Naopak spíše nesouhlasí 8 respondentů a naprosto nesouhlasí 7 respondentů. Oproti předešlým výroky zde pouze 9 respondentů výrok nedokázalo posoudit. Index stereotypizace je 2,05. Úroveň stereotypizace tohoto tvrzení je po otázce č. 11. druhým nejvíce stereotypním.

Otázka č.25.: Byli byste ochotni těmto lidem pomoci?

Tabulka četností	
Odpověď	n
Naprosto souhlasím	25
Spíše souhlasím	46
Spíše nesouhlasím	28
Naprosto nesouhlasím	4
Nedokážu posoudit	36
Celkem	139

Tabulka 27: Byli byste ochotni bezdomovcům poskytnout pomoc?

Graf 25: Byli byste ochotni bezdomovcům poskytnout pomoc?

Z výsledku grafu lze konstatovat, že největší skupina dotazujících by bezdomovcům spíše dokázala pomoc (46). Je zajímavé, že druhou nejpočetnější skupinou jsou dotazující, kteří uvedli nevím (36). Určitě by pomoc poskytlo 25 dotazujících a spíše ne 28 dotazujících. Naopak určitě by nepomohli 4 respondenti. Index stereotypizace činí 2,86.

1.5 Přehled postojů respondentů k jednotlivým výroky

Přehled číslo: 1.	"Bezdomectví je výsledkem vlastní volby. Bezdomovci nechtějí žít jinak, nechtějí pro změnu cokoliv udělat."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	7	48	55	57	12	69	15	139	2,86
Rel. %	5,04	34,53	39,57	41,01	8,63	49,64	10,80	100	
Přehled číslo: 2.	"Bezdomovci jsou pro většinou společnost nebezpeční."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	3	21	24	75	19	94	21	139	3,24
Rel. %	2,16	15,11	17,27	53,96	13,67	67,63	15,11	100	
Přehled číslo: 3.	"Bezdomovci jsou často kriminálníci – páchají mnohdy trestné činy ve větší míře než většinová společnost."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	2	27	29	72	18	90	20	139	3,19
Rel. %	1,44	19,42	20,86	51,80	12,95	64,75	14,39	100	
Přehled číslo: 4.	"Bezdomovci jsou často závislí na alkoholu nebo jiných drogách."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	36	84	120	8	2	10	9	139	2,02
Rel. %	25,90	60,43	86,33	5,76	1,44	7,20	6,47	100	
Přehled číslo: 5.	"Bezdomovci jsou závislí na systému sociálního zabezpečení a sociální pomoci a umí ho zneužívat."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	7	43	50	46	6	52	37	139	3,17
Rel. %	5,04	30,94	35,98	33,09	4,32	37,41	26,62	100	
Přehled číslo: 6.	"Bezdomovci se dají snadno identifikovat, protože jsou špinaví a zapáchají."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	15	72	87	37	6	43	9	139	2,44
Rel. %	10,79	51,80	62,59	26,62	4,32	30,94	6,47	100	
Přehled číslo: 7.	"Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných prostranstvích – často ho vytváří."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	21	50	71	46	11	57	11	139	2,58
Rel. %	15,11	35,97	51,08	33,09	7,91	41,00	7,91	100	
Přehled číslo: 8.	"Bezdomectví je převážně záležitostí mužů."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
Abs.	6	55	61	47	15	62	16	139	2,86
Rel. %	4,32	39,57	43,89	33,81	10,79	44,60	11,51	100	

Přehled číslo:	"Žebrání je typický způsob získávání obživy bezdomovců."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
9.									
Abs.	27	64	91	29	6	35	13	139	2,38
Rel. %	19,42	46,04	65,46	20,86	4,32	25,18	9,35	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci nemají základní hygienické návyky."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
10.									
Abs.	26	54	80	27	7	34	25	139	2,65
Rel. %	18,71	38,84	57,55	19,42	5,04	24,46	17,99	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci představují zdravotní riziko, protože přenášejí závažná onemocnění."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
11.									
Abs.	18	47	65	36	8	44	30	139	2,89
Rel. %	12,95	33,81	46,76	25,90	5,76	31,66	21,58	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci jsou většinou lidé bez vzdělání".								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
12.									
Abs.	1	24	25	57	29	86	28	139	3,42
Rel. %	0,72	17,27	17,99	41,01	20,86	61,87	20,14	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci si za svoji situaci mohou sami. Do této situace se dostali vlastní vinou."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
13.									
Abs.	6	33	39	60	8	68	32	139	3,19
Rel. %	4,32	23,74	28,06	43,17	5,76	48,93	23,02	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci jsou často obětmi zneužívání či násilí."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
14.									
Abs.	7	37	44	45	13	58	37	139	3,26
Rel. %	5,06	26,62	31,68	32,37	9,35	41,72	26,62	100	
Přehled číslo:	"Bezdomovci jsou líní – nechtějí pracovat."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
15.									
Abs.	8	56	64	39	6	45	30	139	2,96
Rel. %	5,76	40,29	46,05	28,06	4,32	32,38	21,58	100	
Přehled číslo:	"Všichni bezdomovci jsou zadlužení. Zadlužení je důsledkem toho, proč skončili na ulici."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
16.									
Abs.	7	48	55	37	10	47	37	139	3,16
Rel. %	5,04	34,53	39,57	26,62	7,19	33,81	26,62	100	

Přehled číslo:	"Od bezdomovců si snažím udržovat odstup, vyhýbat se jim, protože se v jejich blízkosti cítím nepříjemně."								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
17.									
Abs.	42	73	115	8	7	15	9	139	2,05
Rel. %	30,22	52,52	82,74	5,76	5,04	10,80	6,47	100	

Tabulka 28: Přehled jednotlivých postojů k daným výrokům

Přehled číslo:	Byli byste ochotni těmto lidem pomoci?								
	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Pozitivní celkem	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím	Negativní celkem	Nedokážu posoudit	Celkem	Skóre
18.									
Abs.	25	46	71	28	4	32	36	139	2,86
Rel. %	17,99	33,09	51,08	20,14	2,88	23,02	25,90	100	

Tabulka 29: Hodnotící tvrzení

1.6 Shrnutí

Z výsledků dotazníkového šetření, pomocí kterého jsme zjišťovali míru předsudků ve většinové společnosti vůči bezdomovcům a lidem bez domova vyplývá, že předsudky ve společnosti jsou méně výrazné, než se původně předpokládalo. Konkrétně pouze dvě tvrzení ze všech uvedených byla hodnocena dle indexu stereotypizace jako slabě stereotypní. Jedná se o výrok, který se týká závislosti bezdomovců na alkoholu či jiných drogách a také tvrzení o tendenci držet si odstup od této cílové skupiny z důvodu pocíťování strachu v jejich blízkosti. Žádný z uvedených výroků nebyl identifikován jako vyjádření silného stereotypu. Naopak nejméně předsudečné a stereotypní tvrzení je představa, že bezdomovci jsou lidé, kteří nemají žádné vzdělání.

Zjistili jsme, že většinu jednotlivých výroků, které jsme testovali, respondenti považují za spíše se nezakládající na pravdě. To naznačuje, že většinová společnost lépe vnímá životní situaci osob bez domova a mění svůj postoj k těmto jedincům. Zároveň lze říci, že shrnutí našeho výzkumu přináší nadějný pohled na změnu společenského vnímání bezdomovců a lze do budoucna předpokládat lepší reintegraci těchto osob.

Závěr

Bakalářská práce se skládala ze dvou částí, teoretické a empirické. Hlavním cílem bylo zjistit a ověřit míru předsudků a stereotypů o bezdomovcích a lidech bez domova, které většinová společnost má a vytváří jako soubor atributů.

V teoretické části práce jsme se zaměřili na vysvětlení pojmu postoj, předsudky a stereotypy, na přiblížení fenoménu bezdomovectví včetně jeho definice, forem i příčin, které mohou tento složitý jev provázet. Zjistili jsme, že nelze hledat příčiny bezdomovectví pouze u konkrétních osob, ale je nutné brát v potaz také společenské faktory, kterými může být například vysoká míra nezaměstnanosti či bytová problematika země. Dále jsme se hlouběji zabývali přehledem a charakteristikou sociálních služeb, které se řídí zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách a jsou určené zejména pro tuto cílovou skupinu osob.

Předmětem empirické části bakalářské práce bylo pomocí kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit a ověřit míru výskytu předsudků a stereotypů většinové společnosti o lidech bez domova. Výsledky našeho výzkumu jsme rozdělili z důvodu lepší přehlednosti do dvou hlavních částí – první část obsahuje analýzu údajů o respondentech, zatímco druhá část se zabývá vyhodnocením jednotlivých tvrzení dle stupnice stereotypizace, kde respondenti posuzovali míru svého postoje vyjádřením souhlasu či nesouhlasu k daným výroky.

Z empirické části naší práce bylo zjištěno, že většina výroků o lidech bez domova, které jsme ověřovali, většinová společnost vnímá jako spíše méně předsudečné i přes to, že jsme vyhodnotili i několik mírně stereotypních postojů k této skupině osob. Z toho vyplývá, že předsudky o lidech bez domova ve společnosti stále v určité míře přetrvávají a je nezbytné rozšiřovat povědomí o této cílové skupině a zároveň tak přispívat k eliminaci stereotypů a lepší reintegraci těchto osob.

Původním záměrem bakalářské práce bylo také prokázání významnosti vztahu mezi proměnnými (pohlaví a míra souhlasu s vybranými stereotypními výroky, stupeň dosaženého vzdělávání a míra souhlasu s vybranými stereotypními výroky). Velikost souboru a rozložení dat však tuto statistickou analýzu bohužel neumožnily.

Domníváme se, že naše výzkumné šetření přineslo cenná zjištění ve zkoumaných oblastech a může sloužit a přispívat k lepšímu pochopení sociálních aspektů bezdomovectví. Tato práce také zdůrazňuje, že je nutné pokračovat v dalším zvyšování informovanosti

veřejnosti, aby se překonaly přetrvávající stereotypy a byla podpořena reintegrace osob bez domova.

Seznam použitých zdrojů

1. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie. Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
2. HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-198-3.
3. HRADECKÁ, Vlastimila a HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. ISBN 80-902292-0-4.
4. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
5. MAREK, Jakub; STRNAD, Aleš a HOTOVCOVÁ, Lucie. *Bezdomovectví v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0090-1.
6. MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3.
7. MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
8. MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-76-1.
9. MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
10. NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. ISBN 80-7239-121-6.
11. PRŮDKOVÁ, Táňa a NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0.
12. PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie. Sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-280-5.
13. ŠEDIVÝ, Marek a MEDLÍKOVÁ, Olga. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.
14. ŠMÍDOVÁ, Michaela; VÁVRA, Martin a ČÍŽEK, Tomáš. *Inventura předsudků*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2731-3.
15. VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-0841-9.

16. VÁGNEROVÁ, Marie; CSÉMY, Ladislav a MAREK, Jakub. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5.
17. VÁGNEROVÁ, Marie; MAREK, Jakub a CSÉMY, Ladislav. *Bezdomovectví ve středním věku. Příčiny, souvislosti a perspektivy*. Praha: Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-4054-9.

Internetové zdroje:

1. ČESKO. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>. [citováno 2024-04-17].
2. FEANTSA. *Ethos: European typology of homelessness ethos and housing exclusion*. Online. In: Feantsa – Ethos. 2017. Dostupné z: <https://www.feantsa.org/download/ethos2484215748748239888.pdf>. [citováno 2024-04-09].

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vzor škály	32
Tabulka 2: Vzor škály tendence vnímat výrok.....	32
Tabulka 3: Pohlaví respondentů	33
Tabulka 4: Věk respondentů	34
Tabulka 5: Kraje, ve kterých respondenti žijí	35
Tabulka 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	36
Tabulka 7: Sociální status respondentů	37
Tabulka 8: Povědomí respondentů o termínu „bezdomec“	38
Tabulka 9: Setkávání s „bezdomec“ při běžném dni	39
Tabulka 10: Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby	40
Tabulka 11: Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční	41
Tabulka 12: Bezdomovectví páchají trestné činy ve větší míře, než většinová společnost	42
Tabulka 13: Závislost „bezdomec“ na alkoholu nebo jiných drogách.....	43
Tabulka 14: Závislost „bezdomec“ na sociální pomoci	44
Tabulka 15: Bezdomovci jsou rozpoznatelní díky svému vzhledu a zápachu	45
Tabulka 16: Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných prostranstvích	46
Tabulka 17: Většinu lidí bez domova tvoří muži	47
Tabulka 18: Žebrání je u lidí bez domova typický způsob získávání obživy	48
Tabulka 19: Bezdomovci nemají dostatečné hygienické návyky	49
Tabulka 20: Bezdomovci přenášejí závažná onemocnění.....	50
Tabulka 21: Bezdomovci nemají vzdělání	51
Tabulka 22: Bezdomovci se do své situace dostali vlastní vinou	52
Tabulka 23: Bezdomovci často zažívají zneužívání a násilí	53
Tabulka 24: Bezdomovci jsou líní a nepracovití.....	54
Tabulka 25: Všichni bezdomovci mají dluhy, které jsou výsledkem jejich životní situace	55
Tabulka 26: Udržování odstupu od bezdomovců.....	56
Tabulka 27: Byli byste ochotni bezdomovcům poskytnout pomoc?	57
Tabulka 28: Přehled jednotlivých postojů k daným výroky	60
Tabulka 29: Hodnotící tvrzení.....	60

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů.....	33
Graf 2: Věk respondentů	34
Graf 3: Kraje, ve kterých respondenti žijí	35
Graf 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	36
Graf 5: Sociální status respondentů.....	37
Graf 6: Povědomí respondentů o termínu „bezdomovec“	38
Graf 7: Setkávání s „bezdomovci“ při běžném dni	39
Graf 8: Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby	40
Graf 9: Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční	41
Graf 10: Bezdomovectví páchají trestné činy ve větší míře, než většinová společnost.....	42
Graf 11: Závislost „bezdomovců“ na alkoholu nebo jiných drogách	43
Graf 12: Závislost „bezdomovců“ na sociální pomoci.....	44
Graf 13: Bezdomovci jsou rozpoznatelní díky svému vzhledu a zápachu.....	45
Graf 14: Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných místech	46
Graf 15: Většinu lidí bez domova tvoří muži	47
Graf 16: Žebrání je u lidí bez domova typický způsob získávání obživy	48
Graf 17: Bezdomovci nemají dostatečné hygienické návyky	49
Graf 18: Bezdomovci přenášejí závažná onemocnění	50
Graf 19: Bezdomovci nemají vzdělání	51
Graf 20: Bezdomovci se do své situace dostali vlastní vinou	52
Graf 21: Bezdomovci často zažívají zneužívání a násilí	53
Graf 22: Bezdomovci jsou líní a nepracovití	54
Graf 23: Všichni bezdomovci mají dluhy, které jsou výsledkem jejich životní situace	55
Graf 24: Udržování odstupu od bezdomovců	56
Graf 25: Byli byste ochotni bezdomovcům poskytnout pomoc?	57

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 1 – Dotazník

Předsudky a stereotypy většinové společnosti o bezdomovcích a lidech bez domova

Vážení respondenti,

jmenuji se Lucie Gartnerová a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia VŠ - Ústavu pedagogiky a sociálních studií Univerzity Palackého v Olomouci.

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího zcela anonymního dotazníku. Dotazník se zaměřuje na ověření výskytu předsudků a stereotypů většinové společnosti o bezdomovcích a lidech bez domova.

V průběhu vyplňování dotazníku Vás poprosím o upřímné odpovědi, zajímá mě Váš pohled na tuto problematiku.

Výsledky budou sloužit ke zpracování mé bakalářské práce.

Vyplnění Vám zabere přibližně 5 - 10 minut. V případě jakýchkoliv dotazů mě neváhejte kontaktovat na e-mail: lucie.gartnerova01@upol.cz Vyplněním dotazníku dáváte souhlas se zpracováním Vašich odpovědí.

Velice si vážím Vašeho času a ochoty podílet se na této studii.

S pozdravem

Lucie Gartnerová

Uveďte, s jakým pohlavím se ztotožňujete:

- Muž
- Žena
- Jiné

Uveďte svůj věk:

- Méně než 15 let
- 15 - 19 let
- 20 - 26 let
- 27 - 45 let
- 46 - 65 let
- 66 let a více

Vyberte kraj, ve kterém žijete:

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Zlínský kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Momentálně žiji v zahraničí

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- Jsem stále žák/žákyně základní školy
- Mám ukončené základní vzdělání
- Mám ukončené středoškolské vzdělání bez maturity - jsem vyučen/vyučena
- Mám ukončené středoškolské vzdělání s maturitou
- Mám ukončené vyšší odborné vzdělání
- Mám ukončené vysokoškolské vzdělání

V současné době jste:

- Žák, Student
- Zaměstnanec
- Osoba samostatně výdělečně činná
- Osoba v domácnosti
- Na mateřské dovolené
- V důchodu
- Momentálně nezaměstnaný/á

Dokázali byste uvést a vysvětlit, kdo je obvykle označován jako "bezdomovec"?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

Setkáváte se běžně s "bezdomovci" v rámci svého každodenního života?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovectví je výsledkem vlastní volby. Bezdomovci nechtějí žít jinak, nechtějí pro změnu cokoli udělat."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou pro většinovou společnost nebezpeční."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou často kriminálníci - páchají mnohdy trestné činy ve větší míře než většinová společnost."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou často závislí na alkoholu nebo jiných drogách."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou závislí na systému sociálního zabezpečení a sociální pomoci a umí ho zneužívat."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci se dají snadno identifikovat, protože jsou špinaví a zapáchají."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou častým důvodem nepořádku na veřejných prostranstvích - často ho vytváří."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovectví je převážně záležitostí mužů."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Žebrání je typický způsob získávání obživy bezdomovců."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci nemají základní hygienické návyky."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci představují zdravotní riziko, protože přenášejí závažná onemocnění."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou většinou lidé bez vzdělání".

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou často obětmi zneužívání či násilí."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Bezdomovci jsou líní - nechtějí pracovat."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Všichni bezdomovci jsou zadlužení. Zadlužení je důsledkem toho, proč skončili na ulici."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Vyjádřete svůj postoj k následujícímu výroku:

"Od bezdomovců si snažím udržovat odstup, vyhýbat se jim, protože se v jejich blízkosti cítím nepříjemně."

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nedokážu posoudit

Byli byste ochotni těmto lidem pomoci?

- Určitě ano
- Spíš ano
- Spíš ne
- Určitě ne
- Nevím